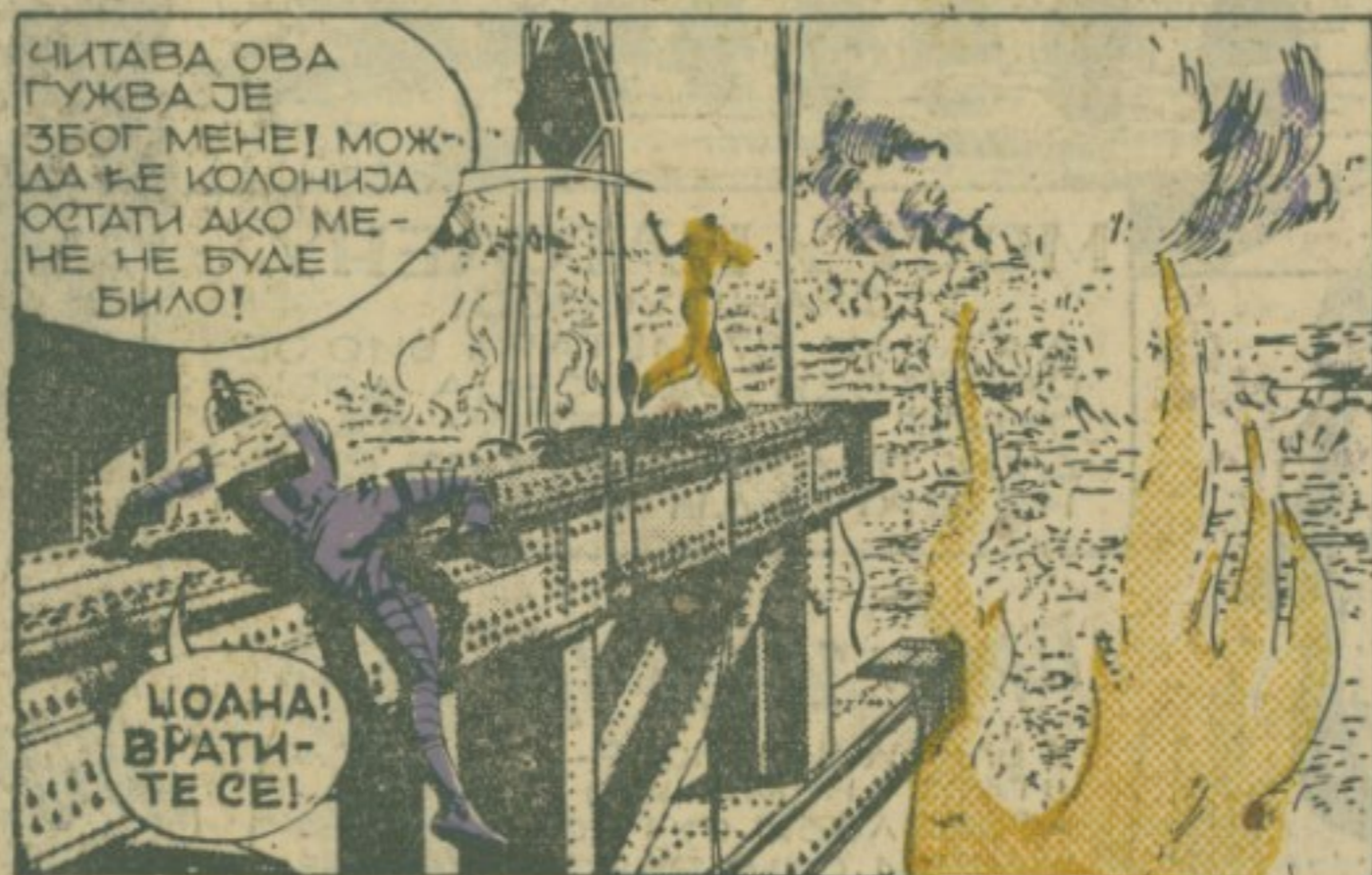

Година XXVI
Број 713
28. август 1965.

Дан
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

У ОВОМ БРОЈУ:

СЛИКЕ У СТАРИМ ВОЈВОЂАНСКИМ КУЋАМА У ТУЛУЗИ 1943...
ОВО СА ГОРЊЕ ВОЛТЕ ЦИПЕЛЕ, СТОЛЕГА И МОДА ВЕЛИКА ЛУЛА МИРА ЛОПТА НА ДЛАНУ
РОБОТ ОПЕРИШЕ ЧОВЕКА
БУДИТЕ ДЕТЕКТИВ НА ПАРИПУ — ДВОГРВОЈ КАМИЛИ
ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА
ШАРЕНА ВРТЕШКА
СПОРТ
ШАХ
АНЕДОТЕ

КРОЗ БЕКОБЕ

РЕП-СПАСИЛАЦ

...Улани са шареним значкама Драгони с коњским реповима, Сви су пројездили испред нас Сви су били ту...
Тако описује чувени руски песник Лермонтов у свом делу „Бородино“ напад француске коњице. Под општим утиском описа бојног поља, ретко се ко, читајући ове стихове, замисли над детаљима. Знајући да је војничка униформа тих времена била веома живописна, ми се не чудимо чак ни „драгонима с коњским реповима“. А коњске репове француски драгони носили су на шлемовима. И то не само као украс.

Познато је да је коњска длака веома чврста и отпорна и да дебео сноп длака из коњског репа тешко може да се пресече чак и снажним ударцем сабље. Ако још такав ударац није нанесен управо, већ под углом, његова ефикасност знатно се смањује. На тај начин, коњски реп на шлему представљао је одличну заштиту против удараца сабљом по глави, а нарочито по врату који је иначе био незаштићен. У француској војсци шлемови с коњским репом појавили су се 1784. године.
Нешто касније, 1815. године, „репате шлемове“ прихватили су и енглески гврдјски коњаници, али се овај детаљ у њиховој униформи сачувао релативно кратко време. Код Француза, пак, репови на шлемовима нестали су заједно са коњаницима-оклопницима. Од коњаника су „коњски реп“ наследили припадници данашње личне гарде председника Француске Републике и он се сад чува као део њихове униформе само због традиције.

ЗА МАЛЕ ЉУБИТЕЉЕ ПРИЧА

МОЖДА није удобније али је свакако забавније читати седећи на степеницама него на столицама. За децу бар.

То је имао на уму архитект који је израдио пројект за нову градску библиотеку смештену у Вилхелмовој палати у Штутгарту. Пррторијама намењеним за најмлађе читаоце посветио је нарочиту пажњу. Наиме, уместо строгих, класичних читаоница с правилно распоређеним столовима, изградио је „степенице за читање“. По степеницама, чија је висина подешена тако да се на њима може удобно седети, распоређени су јастуци. На овај начин деци је омогућено да се усредсреде на одабрано штиво, а да ипак имају утисак да се играју.

За младе читаоце који желе не само да читају, већ и да праве забелешке, уређена је посебна, нешто мања, читаоница са писаћим столовима.

ДРАГОЦЕНЕ СТАРЕ КЊИГЕ

На сајму старих књига у Лондону четрдесет књижара — антиквара изложило је преко 4.000 драгоцених експоната: рукописа, скупочених поева, мапа, бакрореза, ретких црквених дела, минијатурних књига, децих игара, аутограма и писама. Експонати који су привукли посетиоце из целог света процењени су од неколико стотина фунти за један аутограм, до десет милиона динара за један изванредно илустровани француски псалтир из XIV века.

Међу рукописима био је један рукопис под насловом „Воћарев сан“ писан готичком 1496. године. Не зна се ко је аутор овог рукописа, али он се сматра најзначајнијим радом по општем закону, написаном у Француској крајем средњег века.

На изложби је запажен један том на „псећем латинском језику“ — писан говорним, пикантним језиком којим су се служили енглески ученици у XVII веку. Од њих се очекивало да треба да се слу-

же књижевним латинским језиком за цело време школовања. Књига укључује и такве фазе као што су „обриши нос“ и „он ми је направио три чворуге на глави својом песницом“.

Један књижар који се специјализовао за минијатурне књиге изложио је књигу писама из 1693. године величине ношта и најмању енглеску књигу штампану покретним словима — збирку под насловом „Ситница“ коју је Е. А. Робинсон објавио 1693. године.

Јединствени документ који је био изгубљен пре 300 године и који је недавно поново нађен јесте записник са састанка у коме су забележене појединости дискусије које су вођене пре и после великог лондонског пожара 1666. године.

Ловци аутограма имали су прилике да погледају не само писма великих војсковођа, државника и књижевника, као што су били Наполеон, Веллингтон, Черчил и Џорџ Бернард Шо, него и потписане фотографије астронаута — Валентине Терјешкове, Цона Глена и Скота Карпентера.

АНЕГДОТЕ

ВЕРДИ НА ОДМОРУ

Једном је Ђузепе Верди дошао у неко помодно купалиште да се одмори.

Чуваоног композитора посетио је једног дана дописник једног италијанског листа и страховито се изненадио кад га је нашао у соби која је, судећи по томе што су се у њој налазили постеља, трпезаријски сто и клавир, истовремено служила као спаваћа соба, трпезарија и радни кабинет.

Новинар га је запито зашто живи тако стешњен. На смејавши се, Верди му је одговорио:

— Ја имам на располагању читав стан, али остале собе које сам узео у најам заузеле су необичним подстанарима. Ходите да вам покажем.

И Верди је повео новинара кроз одаје у којима се налазило — 95 уличних верглова.

— Кад сам стигао овамо — објаснио је Верди — ови верглови су на сваком углу свирали мотиве из мојих опера „Риголето“ и „Трубадур“. То ми је толико дојадло да сам све верглове у граду закупио за читаво лето. Сад могу мирно да се одмарам...

ПАС ГУРМАН

Француски песник Ракан Онора де Беј (1589 — 1670) био је први академик који је успео да избегне кулук држања говора приликом пријема у Академију наука.

— Припремио сам говор на више од десет страница да бих вам захвалио на чести коју ми чините примљем у ваше редове — рекао је том приликом колегама — али на несрећу оставио сам рукопис на столу и мој велики пас га је појео. Видите, драга господо, да до мене није кривица — завршио је Ракан.

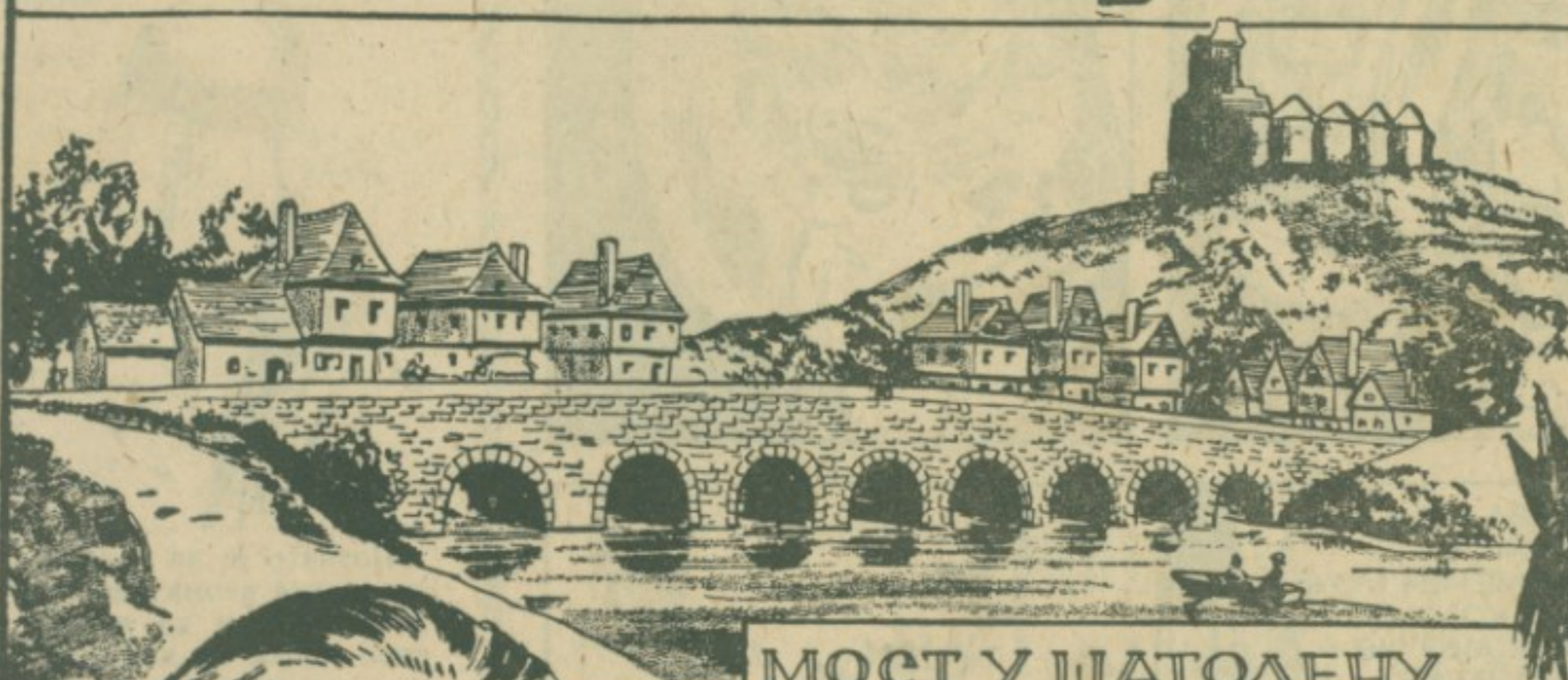
ИСТО ТО

Познати амерички новинар Хејвуд Браун морао је једном да одговара пред судом због тога што је једног глумца, окарактерисао као „најлошијег глумца на свету“. Браун је био осуђен на новчану казну.

Ускоро после овог суђења, када је Браун као позоришни критичар морао поново да пише о игри овог глумца, написао је:

„Господин тај и тај играо је данас испод својих уобичајених могућности“.

Ripley's Веровали или не!

МОСТ У ШАТОЛЕНУ.

У ФРАНЦУСКОЈ.
ДУГАЧАК 67 МЕТРА БИО ЈЕ
САГРАЂЕН ОД НОВЦА ДОБИ-
ЈЕНОГ ЗА ДОЗВОЛУ ДА СЕ
ДУЖ ЈЕДНЕ ЊЕГОВЕ СТРА-
НЕ САГРАДИ 8 КУЋА (1600)

ЏОН ФАРИНГТОН

(1791 — 1867)
НИКАД НИЈЕ НАПУСТИО
ФАРМУ НА КОЈОЈ ЈЕ РОЂЕН
АЛИ ЈЕ ИПАК СВАКОДНЕ-
ВНО ПРОЛАЗИО КРОЗ ТРИ
ГРАДА (ОРИНГТОН, БРУ-
ЕР И ХОЛДЕН)
2. ОКРУГА (ХЕНКОК И
ПЕНОВСКОТ) И
2. ДРЖАВЕ (МЕЈН И
МАСАЧУСЕТС)

Први шепир

У БЛИЗИНИ ШИФЕР-
ШТАТА (НЕМАЧКА)
АРХЕОЛОЗИ СУ ПРО-
НАШЛИ СОМБЕРО
ОД ЧИСТОГ ЗЛАТА
КОЈИ ЈЕ ПРЕ 3.000
ГОДИНА УПОТРЕЂИ-
ВАО НЕКИ ПЕЈИН-
СКИ ЦАРОВЊАК

ПАРАДАЈЗ

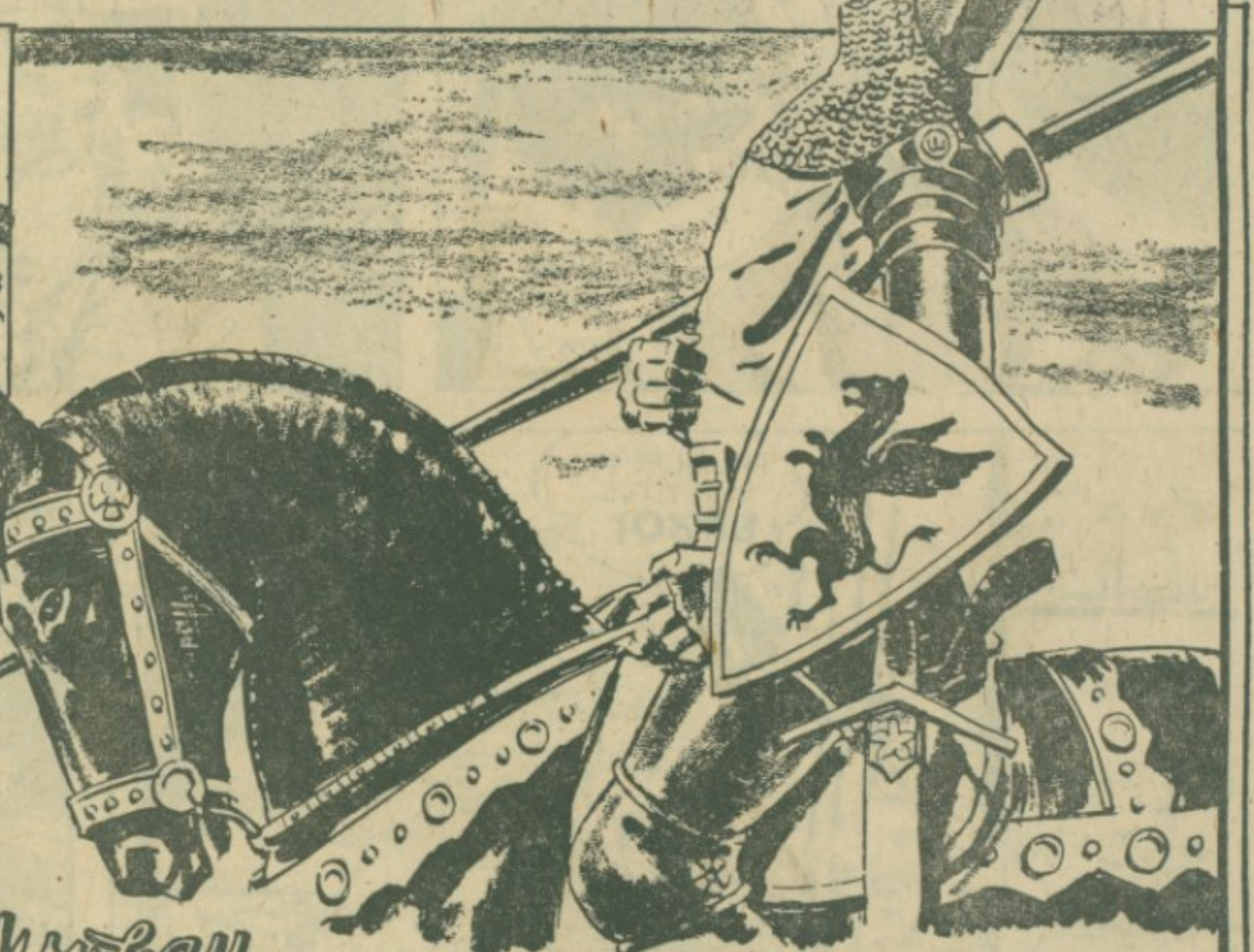
ШТО ЛИЧИ НА ПИЛЕ
НАШАО ЈЕ У СВОМ
ВРТУ ФЕЛИКС САКО
ИЗ АЈЛЕНА ПАРКА
(САД)

Мртвац

КОЈИ ЈЕ ЈАХАО 750 КИЛОМЕТРА

МАРКИЗ ОД ПОНТЛЕА МОРАО ЈЕ ЗБОГ УБИСТВА
ДА НАПУСТИ ФРАНЦУСКУ И ДА ОДЕ У КРСТАШКИ
РАТ ПОСЛЕ 17 ГОДИНА КРЕЊО ЈЕ НАТРАГ У ОТАЉИ-
НУ ДА БИ У ЊОЈ УМРО У МАРСЕЈУ СУ ГА ЊЕГОВИ
ДРУГОВИ СТАВИЛИ НА КОЊА И МАДА ЈЕ ВЕЧ
СУТРАДАН УМРО, ЊЕГОВ КОЊ ГА ЈЕ ПРЕНЕО
КРОЗ ЧИТАВУ ФРАНЦУСКУ СВЕ ДО ЊЕГОВОГ
РОДНОГ ГРАДА

РАЧИК - КАМЕЛЕОН

МЕЊА БОЈУ И
ПРИЛАГОЂАВА СЕ БО-
ЈИ МОРСКЕ ТРАВЕ
НА КОЈОЈ СЕ У ТОМ
ТРЕЊУТКУ НАЛАЗИ

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СПОРТ

СЛИКЕ ИЗ ЖИВОТА НАШИХ СПОРТИСТА

КАКО ЈЕ ГУБИЈАН НАДМУДРИО НЕМАЧКЕ ЦАРИНИКЕ

Пре дванаест година у Ослу се одржавало неко велико међународно такмичење. Позив за такмичење добио је и тадашњи југословенски рекордер у бацању кладива Иван Губијан. Централна тачка ове приредбе у Ослу био је меч између Губијана и норвешког рекордера Страндлија. С њим је Губијан био иначе одличан пријатељ. Овај је неколико пута био у Југославији и пред сам полазак Губијан је приметио телеграм из Осла следеће садржине:

„Не долази без шљивовице — Страндли“.

Наш рекордер се насмејао поруци свог пријатеља и сетно се веселих тренутака кад су први пут дали Страндлију да опроба наш специјалитет. И тако је Губијан кренуо на пут са две флаше ракије у коферу. До Минхена је путо вао возом, а даље је настајо авионом холандске компаније КЛМ.

Пре уласка у авион Губијан је, као и сви остали путници, морао да прође кроз строг царински преглед немачких службеника. Прво што су они питали сваког нашег грађанина било је колико флаша ракије носи. Прописи су били строги. Пре Губијана преглед је извршен над једним нашим грађанином, трговачким представником. Губијан је имао прилику да присуствује необичној расправи која га је уплашила. Немачки цариник је тражио да једну од две флаше југословенски трговачки заступник преда јер, како је он тумачио прописе, било је

дозвољено да се пренесе само једна. Наш грађанин је слегао раменима и помирио се са судбином. Али, у цео разговор изненада се умешао и Губијан.

— Могу ли ја да узмем ту флашу? — упитао је наш рекордер. Југословенски држављанин је са одушевљењем

прихватио овај предлог мислећи ваљда у себи: боље Губијан него немачки цариник. И цариник се с тим сложио. Губијан, иначе весело по природи зграбио је флашу и — просто је пролетео поред изненађеног цариника, а да се овај није ни сетио да му прегледа пртљаг!

Фудбалска подвала

Пре више од петнаест година наши спортисти, фудбалери, кошаркаши и атлетичари тренирали су преко зиме и првих пролећних дана у Опатији. Тако се догодило да су 1947. године у Опатији у ранијем тренујућем пролеће тренирали тркачи

дугих пруга и фудбалери Партизана, Хајдука и Црвене звезде. Тих дана одржана је и изборна трка атлетичара за учешће на кросу „Иманитеа“. Прва шесторица стекла су право да трче у Паризу на овом тада највећем међуна-

родном крос-такмичењу у Европи. Екипа је била позната и атлетичари су се припремали за пут у Француску. Сви су били весели изузев Тимотијевића, атлетичара тадашњег Металца из Београда. Он је био тужан јер је на циљ стигао седми и свима се вајкао како баш нема среће јер је био одмах иза шесто-пласираног Крајцара, али му је због тога измакао примамљив пут у Париз.

Станковић, Митић, Фране Матошић, Чајковски, Бобек и други наши фудбалери желели су да се нашале с Тимотијевићем. Пронашли су неки стари телеграм, избрисали с њега текст и написали нов, следеће садржине:

— Изборна трка се поништава, одржати за три дана нову — Атлетски савез Југославије.

Све је било удешено да Тимотијевић први сазна за ову изненадну вест. А он, чим је добио телеграм, од узбуђења није имао времена да проверава печате и датуме, већ је за време ручка прочитао телеграм на глас, не кријући своју велику радост.

Наравно, брзо се сазнало за ову шалу и Тимотијевић дуго није могао да се ослободи за дирљивања фудбалера и других атлетичара.

Уређује Паја Паћак

Ква Ква!

Заборавам на њега

У канцеларији у којој је Шиља шеф води се жучна дискусија и једног момента један од дискутаната каже за другог:

— Оваког глупака још нисам срео.

На то се Шиља диже и увређено каже:

— Полако, момци, ви заборавајте да сам и ја присутан...

Рђава кухиња

Паја и Пата провели су у зоолошком врту читава пре подне. Како ни до дванаест часова нису успели да све обиђу, Паја предложи Пати:

— Како би било, драга, да ручамо овде у ресторану зоолошког врта и да после ручка наставимо разгледање.

— Али, не, никако! — побуни се Пата. — Овде ужасно кувају! Сад сам баш видела кад су донели лаву потпуно сирово месо!

Већ би био готов

Понај улази код фризера и каже:

— Молим вас обријте ме брзо, али ми немојте говорити ни о политици, ни о скопи, ни о рату, ни о коњским тркама, ни о фудбал-

ској утакмици, ни о...
Нато га фризер прекину:
— Госн' Понаје, да сте мање говорили досад би већ били обријани.

Једноставно

— Ваши сестрићу толико ли че један на другог да ми уопште није јасно како их разликујете — каже једна сусетка Паја.

— То је веома једноставно — одговори јој Паја. — Раја уме да броји до 100, Влаја до 80, а Гаја свега до 75.

Не разуме

Мала Патина коминица гледа на телевизији бициклическе трке и мита:

— Тета Пато, због чега ови људи јуре једни друге.

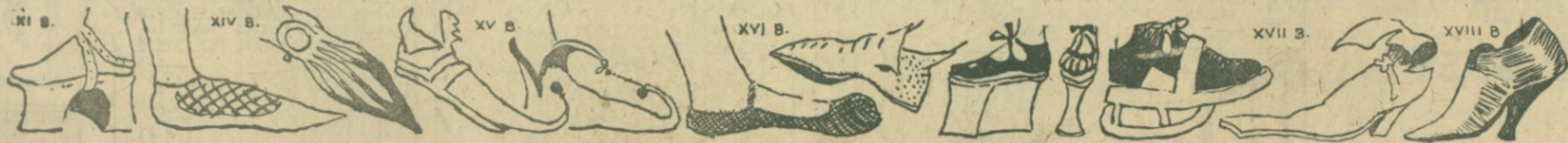
— Па, душо моја — каже јој Пата — то су бициклическе трке и онај ко буде први добиће награду.

— А због чега онда оне остале?

Пуно празнино

Одвела Пата Влају да погледају њихову нову кућу пре усељења. Влаја радознано гледа око себе па каже:

— Ох! тета Пато, па ова кућа је пуца празни-

НА ЗЕМЉИ су остали трагови. Било их је много: малих и великих, широких и уских. Низали су се један уз други, укрштали се, понављали се, небројено пута. Али ево, поред трага босог стопала цов, дотад непознати траг — ципеле...

Људима је одувек било познато оно необично осећање које се претворило у праву страст: најпре тежња за подражавањем, а затим жеља и потреба да се измисли нешто ново, своје, оригинално. Први поклонници моде почели су већ у 4. 5. и 6. веку да укра-

вају или су у њих стављали плочице од рибељне кости. Највећи помодари причвршћивали су за врхове ципела сребрне алкице с ланчићем чији су други крај везивали за гривну на ноzi украшену звончићем. Разуме се да у таквој обући није било ни-

шта лакше нији но, рецимо, са смучкама на ногама по асфалту. Да би ципела била удобнија на њу су стављани дрвени подметачи.

ГРАВИРА НА ДРВЕТУ ИЗ ЈЕДНЕ ЧЕШКЕ КЊИГЕ ИЗ 16. ВЕКА

ЦИПЕЛЕ

шавају своје једноставне ципеле (без потпетица и ђонова, о њима ћемо касније говорити) везом и — ако су били богати — драгим камењем.

Касније је, како говори пре дање, гроф Анжујски (13.

временика. Дугоносе ципеле освојиле су Европу пре но што је сам гроф схватио значај онога што је учинио. Тако је историја забележила појаву можда прве обуће чији облик нису диктирали потре-

ба, практичност и удобност. Четири столећа касније у западној Европи поново је настала мода обуће с дугачким носевима.

СТОЛЕЋА

Њихова дужина достигала је чудовишне размере: око 60 сантиметара! Поновна појава неприродно шиљатих ципела била је овог пута изазвана општим правцем развоја одеће у периоду када су сви

Можда се као протест против тих дугоносних ципела један век касније родила ципела „медвеђа шапа“ (или „кравља њушка“ како су је називали Немци). Медвеђа шапа дала је човеку могућност да се одмори од помодне али неу-

ИТАЛИЈАНСКА ИЛУСТРАЦИЈА КРАЈ 15. ВЕКА

Није нам намера да нагађамо када је, у ком веку, на коме континенту човек први пут изумео обућу. Ако бисмо пошлi путем претпоставки и хипотеза, могао би се можда означити тај историјски тренутак када је први творац ципеле, назувиши свој проналазач на ноге, почео да својим еродницима доказује преимућство цивилизације. Али, на сада претежно интересује мода — појава, као што је познато, каснијег порекла која има више везе с нама но с нашим далеким прецима. Уосталом, ако хоћемо да будемо тачни, онда нашу причу треба почети од четвртог или петог века.

ХОЛАНДСКИ ПРТЕЖ С КРАЈА 15. ВЕКА

ДИРЕП: ВИТЕЗ НА ПУТУ (НЕМАЧКА)

облици одређивани готским стилем.

Колико су само били домишљати европски обућари 15. века. Да би дугачки врхови сачували облик пунили су их

ИЛУСТРАЦИЈА ЗА ЈЕДАН ШПАНСКИ РОМАН (1525. ГОДИНА)

И МОДА

добне комбинације коже и дрвета. У ципелама са широким и четвртастим врхом, човек је могао и да стоји чврсто и да се креће много брже.

појављују се потпетице и ђонови.

Изгледало је да је добијањем потпетица и ђонова обућа исцрпила своје могућности — бар што се тиче саставних делова и материјала. Облик се међутим одувек одликовао непостојаношћу — нарочито облик женске обуће.

Јер, моду не диктирају, као што се то обично мисли, само ћудљиве помодарке. Чак и у таквим на изглед безначајним детаљима као што су дужина сукње, ширина погавице на панталонама, висина потпетица и шпичи на ципелама, друштво изражава своје тренутно схватање о лепом.

Свака епоха и свака земља имала је и имаће свој укус. Потпетице на ципелама које су у 12. веку носиле руске бојарке биле су толико високе да су само прсти на ногама додиривали земљу — то је одговарало захтевима лепоте у тадашњој Русији. У исто то време стабилна, ши-

рока потпетица, четвртаст врх и богат украс у облику розете као да су сведочили о раскоши на француском двору и сигурности коју је осећао краљ, а са њим и читаво племство.

Тек у 16. веку мајстори су почели да праве ципеле за десну и леву ногу. И најзад,

Изддржљивији сће но што мислише

Колико је човек издржљив? То нико не зна тачно. Колико напора може да поднесе не губећи способност да мисли и разумно поступа? Колико времена може да издржи без ваздуха, хране, сна?

Једној девојци измерили температуру, лекари су морали да потраже специјалан топломер јер је обичним то било немогућно. Температура њеног тела била је спала на 18 степени. Па ипак, лекари су успели да је врате у живот.

Колико времена човек може да издржи без ваздуха? Ђурци — ловци бисера остају понекад под водом по пет до шест минута. Рекордер на овом пољу је Калифорнијац Роберт Форстер. Он је успео да проведи под водом 13 минута и 42,5 секунда. Пре но што се загњурно, Форстер је пола часа удисао кисеоник.

Колико човек може да остане без хране? Лекари сматрају да би просечан човек могао више од месец дана да издржи без иједног залогаја ако би имао воде. Прегојена Американка Илејн Џонсон — била је тешка 142 килограма — одлучила је да смрша и под надзором лекара прешла је на радикалну дијету. Њена дневна „порција“

састојала се од 3,5 литара воде. Два пута недељно добијала је инјекцију витамина. На таквој дијети Илејн је проживела 17 седмица. За то време изгубила је 61 килограм али се ипак осећала сасвим добро.

Понекад човек издржи толики напор да се чак и лекари чуде како га је могао поднети. Судите сами. У мају прошле године шеснаестогодишњи Џорџ Муренс возећи се на бициклу поред стрме обале крај Нијагариног водопада, изгубио је равнотежу. Суновратио се и, прелетивши растојање равно висини десетоспратне зграде, пао је на камење. Тај „лет“ стајао је Џорџа само ра-збијене главе и три поврћена ребра.

Један житељ Њујорка дошао је у болницу жалити се на отекле глежњеве на ногама. Пре но што су га отпустили из болнице лекари су из његовог желуца извукли 258 предмета међу којима кључ за отварање конзерви с пивом, 26 обичних кључева и троје бројаница. Глежњиви су му били у савршеном реду.

КОЛИКУ температуру може да издржи човеков организам? Током многих година лекари су сматрали да температура изнад 42 степена значи неизбежну смрт. Међутим, у једној њујоршкој болници лекари су недавно код једне жене оболеле од маларије забележили температуру од 43 степена.

Још релативно недавно лекари су били чврсто уверени да снижавање температуре испод 25 степени такође значи смрт. Варали су се. То је доказала Дороти Стивенс, једна девојка из Чикага. Изгубивши свест она је на мразу прележала у снегу читаву ноћ. Следећег јутра нашли су је смрзнуту; срце јој готово није кучало. Да би унесре-

ЛАЖНИ ЛЕКАР

Настављамо серију кратких детективских прича од којих свака крије по један мали проблем који ви треба да решите. Напомињемо да овог пута решење загонетке не треба тражити само у тексту приче, већ и у цртежу којим је текст илустрован. За оне који не могу да нађу решење одговор дајемо у овом истом броју, само на четрнаестој страни.

Инспектору Вернеру су јавили да се у једном грађињу, под видом лекара, крије опасан хохштаплер.

Инспектор је послао три своја човека да као пацијенти обиђу тројицу лекара, колико их је било у грађињу.

Први лекар, пошто је прегледао првог „пацијента“, рекао је:

— Чује се неки шум у плућима. Треба да на рендгену снимите плућа.

Други лекар, је рекао своје „пацијенту“:

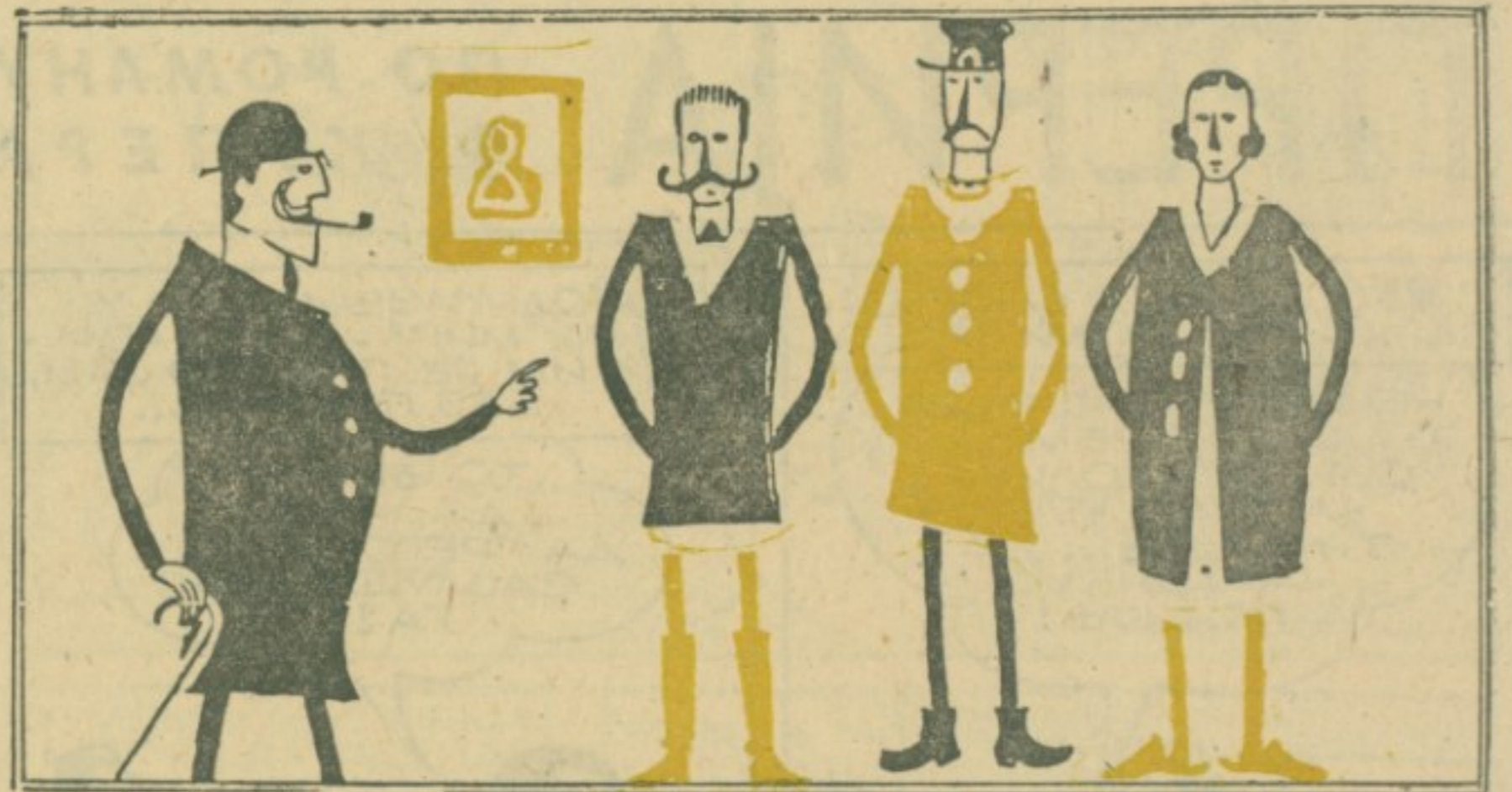
— Ваше тешкоће долазе од лоше циркулације. Потребна је анализа крви.

Трећи, пошто је прегледао „болесника“, рекао је:

— То долази од јетре. Могао имати електрокардиограм.

Чим су му агенти реферисали какву су дијагнозу поставили лекари, инспектор Вернер је одмах издао налог за хапшење хохштаплера.

На основу чега је установио ко је лажни лекар?

КРАЂА У ВИЛИ

Један познати певач (молио нас је да му не објављујемо име) patio је од несанице. Једном, када није могао да заспи, подигао се из постеље да потражи пијуле за успављивање. Улазећи у собу за рад, која се налазила поред спаваће собе, прихватио је неку прилику која је побегла кроз прозор у бајшту. Певач је одмах установио да му је обијен писаћи

сто и однесена већа сума новца. Башта је излазила на улици где се баш налазио дежурни милиционер. Капија баште је била закључана. Милиционер није приметио да је ико прескочио ограду. Било је јасно да се крадљивац налази у кући.

Инспектор Вернер, који је одмах изишао на лице места,

затекао је у кући осим певача још тројицу људи: нас тојника, собара и баштована.

Тек што их је погледао рекао је собару:

— Зар вас није стид да се бавите крађама? Ухапшени сте.

На основу чега је инспектор Вернер установио да је собар извршио крађу?

ПРЕТЕЋЕ ПИСМО

Глумица Н. добила је претеће писмо откуцано на машини. У писму је писало: „Ако не предате до сутра увече човеку у зеленим наочарима, који ће вам прићи на доњој тераси парка, десет милиона динара — бићете убијени. То вас исто чека и ако се обратите полицији“.

Глумица се није уплашила и обратила се инспектору Вернеру.

После убрзане истраге била су задржана три лица. Сваком од њих инспектор Вернер је поставио исто питање:

— Зашто, сте написали претеће писмо?

Ево одговора осумњичених.

Први: „Кушем се да нисам писао никакво претеће писмо“.

Други: „Што се мене тиче, ја уопште не знам да куцам на машини“.

Трећи: „Откуд бих могао да пошаљем ма какво писмо кад сам уопште неписмен“.

Инспектор Вернер је одмах пронашао који је од ове тројице аутор писма. А да ли је то и вама јасно?

УКРАДЕНА ПЕНЗИЈА

Пошто је примила пензију, тетка Ана је ставила новац на ормар. Уто је наишао разносач телеграма. Јављао је тетку Ани да се кроз два дана враћа са годишњег одмора. Тек што је он отишао свратила је сусетка да позајми ђувеч. Тет

— Ништа не брините. Ствар је потпуно јасна. Новац ће вам бити враћен а крадљивац кажњен. Одмах ћу издати налог за његово хапшење.

Како је инспектор Вернер тако брзо открио који је од тројице посетилаца — лопов,

тка Ана је донела ђувеч из кухиње и испратила сусетку. Уто је наишао електричар да замени фасунг на лустеру. Тетка Ана га је почастила кафом. Пошто је обавио посао електричар је отишао. И тад је тетка Ана приметила да су паре нестале са ормара.

Саслушавши тетку Ану инспектор Вернер је рекао:

КАКО ПИСАЋЕ МАШИНЕ ОДАЈУ КРИМИНАЛЦЕ

Фалсификатори, уцењивачи, варалице и отмичари и не слуте да често пута сами себи пишу налог за хапшење.

Прошле године једна бомба, у облику лепог пакетчића, стигла је на адресу студенткиње једног женског колеџа. Разуме се, пошиљалац није ставио своју адресу. Не слутећи ништа, девојка је развила пакет и тиме изазвала експлозију бомбе која је тешко ранила седам девојака а лакше још десетак.

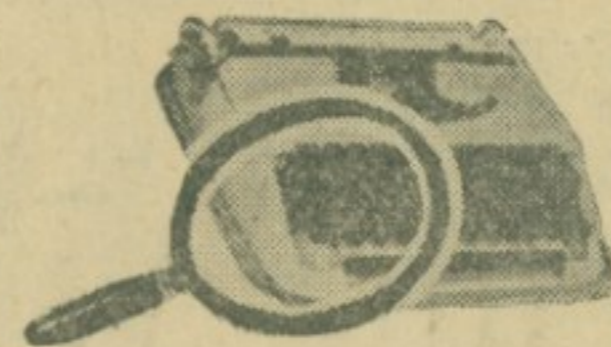
Када је полиција стигла на лице места у њеној екипи је био и Едвин Шредер један од ретких криминалога-стручњака за писање машина. Једини трагови које је полиција нашла били су комадићи дрвета и метала — остаци бомбе — и један комадић хартије на коме је била откуцана адреса. Шредеру је то било довољно. Ставио је адресу под лупу и одмах одредио тип машине и њене главне карактеристике. Полицији није било тешко да открије да је у питању била освета љубоморног

младића који не би ништа признао да га машина није одала.

Нема две једнаке машине

„Није тешко открити који је текст куцан којом машином, јер свака машина има своје карактеристике — каже Шредер — чак и када су у питању две машине истог типа и из исте фабрике“.

Али ова чињеница, тако добро позната Шредеру и другим стручњацима, није била позната и Јосипу Белетерију, бившем градском надзорнику а сада кажњенику у Атика затвору. Белетерија, који је фалсификовао један рачун, отерала је у затвор бројка 2 на његовој писаћој машини. Узалуд је тврдио да је невин. Шредер је успео да докаже суду да се бројка 2 на Белетеријевој машини разликује од исте бројке на свим осталим

писаћим машинама типа Андервуд. Разуме се то се могло установити тек пошто су те бројке испитане помоћу микроскопа.

Слово „б“ издаје

Металски радник Том Робинсон повредио се на послу јер машина није била довољно обезбеђена. Како је том приликом повредио ногу остао је без посла и због тога је тужио свог бившег послодавца. Међутим, послодавац је тврдио да по уговору Робинсон нема никакво право на одштету. Робинсон је, пак, изјавио да је последњи параграф, који му је то негирао, био накнадно дописан и да је према томе уговор фалсификован.

ВАЗДУХОПЛОВСТВО КРОЗ ИСТОРИЈУ

ДА ЛИ МОЖЕТЕ ДА РАСПОРЕДИТЕ ПО РЕДОСЛЕДУ ЊИХОВОГ ПОСТАНКА РАЗЛИЧИТЕ ЛЕТЕЋЕ АПАРАТЕ КОЈЕ ВИДИТЕ НА ОВОЈ СЛИЦИ? АКО УСПЕТЕ — УПИШИТЕ ОДГОВОРЕ У ГРАФИКОН ДОЛЕ ДЕСНО.

БЛЕРИООВ МОНОПЛАМ
ТУРБО-МЛАЗЊАК „451-М“ Д БЕШЛИНА
ФИЗИР (ЈУГОСЛАВИЈА)
БАТОН БРАЋЕ МОНГОЛЈАК
ИКАРОВА КРИЛА
ЦЕПЕЛИН
АВИОН БРАЋЕ РАЈТ
„ВОСТОК“
„ТБ-1“ ЧКАЛОВА
ХЕЛИКОПТЕР

1=	6=
2=	7=
3=	8=
4=	9=
5=	10=

1=Д (митологија), 2=В (1783), 3=Ж (1903), 4=Г (1908), 5=Б (1929), 6=И (1930), 7=В (1935), 8=З (1937), 9=А (1952), 10=Е (1961), И=И (1929), 6=И (1929)

ПРЕРИЈА ПО РОМАНУ Ф. КУПЕРА

ПОГЛАВИЦА СИЈУКСА ОДРЖАО ЈЕ РАТНИ САВЕТ...

НЕ МОГУ ВИШЕ ДА ТРОШИМ ВРЕМЕ НА ОВЕ БЛЕДОЛИКЕ! МОРАМО КРЕНУТИ ДАЈЕ... ДА НАПАДНЕМО ПОНИЈЕ!

ПОДИГАВШИ РУКУ У ЗНАК МИРА... ПОГЛАВИЦА ИМ ЈЕ ПРИШАО САМ, БЕЗ ПРАТЊЕ...

ТО ЗНАЧИ ДА ЖЕЛИ ДА ПРЕГОВАРА! САДЛУШАЈЕМО ГА!

ЈА, ПОГЛАВИЦА СИЈУКСА, ПОШТЕДЕЋУ ВАМ ЖИВОТЕ АКО МИ СЕ ОДМАХ ПРЕДАТЕ!

ПРИХВАТИЋУ ПОНУДУ! МОЖДА ЋУ КАСНИЈЕ УСПЕТИ ДА НАГОВОРИМ ЦРВЕНУ ЛИСИЦУ НА НЕШТО...

КАКО СУ СВИ ПОСТАЛИ ЗАРОБЉЕНИЦИ. СОКОЛОВО ОКО СЕ УЗНЕМИРИО КАД ЈЕ ВИДЕО ДА СТАРИ БУШ РАЗГОВАРА С ПОГЛАВИЦОМ...

ИСМАИЛ СЕ ПРЕБРЗО ПРЕДАО... КЛАДИМ СЕ ДА ИМА НЕКИ САТАНСКИ ПЛАН... И ДА СЕ ОН ОДНОСИ НА НАС!

БИО ЈЕ У ПРАВУ...

ЧУО, ПОГЛАВИЦО! ОВИ ДРУГИ БЛЕДОЛИКИ БИЛИ СУ МОЈИ ЗАРОБЉЕНИЦИ! НАМЕРАВАО САМ ДА ИХ ПРОДАМ КАО РОБЉЕ... ЗА ВЕЛИКЕ ПАРЕ! АКО НАС ПУСТИШ... ЈА ЋУ ТИ ДАТИ САВ ТАЈ НОВАЦ! ЈЕР САМО ЈА ЗНАМ ГДЕ ИХ МОГУ ПРОДАТИ! А ТИ ОНДА МОЖЕШ ДА КУПИШ ПУНО ВАТРАНЕ ВОДЕ!

ПОГЛАВИЦА ЈЕ РАЗМИШЉАО ТРЕНУТАК, А ОНДА...

ПРИСТАЈЕМ! АЛИ, ОСТАВИТЕШ КАО ТАОЦА СВОЈУ ЖЕНУ И НАЈСТАРИЈЕГ СИНА! КРЕНУТЕШ СУТРА РАНО И БРЗО СЕ ВРАТИТИ! ЈА НЕ МОГУ ДУГО ДА ЧЕКАМ!

ОКАМЕЊЕНА стабљика трске, дебљине малог прста, нађена у једној могили у области око Солтривера (америчка савезна држава Аризона), обрадовала је археологе више но да су нашли гомилу блага. Јер, та танка, свега четири

каковог празника или да је иситњен дуван паљен и распириван у шупљој стабљики трске — суштина обреда није се мењала: први пушачи нису увлачили дим у себе, већ су се трудили да густе, ароматичне облаке дима одувају на своје саплеменике. Наиме, сматрало се да овај јаки „миомирис“ тера болести, разгони тешке мисли, јача дух и улива нову снагу.

Због тога је „пуштање дима“ постало уобичајен ритуал уочи ратних похода, традиционалан претпразнични обичај, злокобно обележје епидемија.

Облак дуванског дима, тако сличан кишином, навео је древне земљораднике на мисао да се пушењем може изазвати киша. Није случајно да један од сликовитих назива за лулу гласи: кишни облак.

Дуван донесен у Европу употребљаван је у прво време као помодно средство за лечење. Убрзо је, међутим, пушење постало навика милиона људи. Занимљиво је да су европски досељеници у анатолујској мери допринели томе да код Индијанаца Северне Америке пушење изгуби свој ритуални карактер и постане на

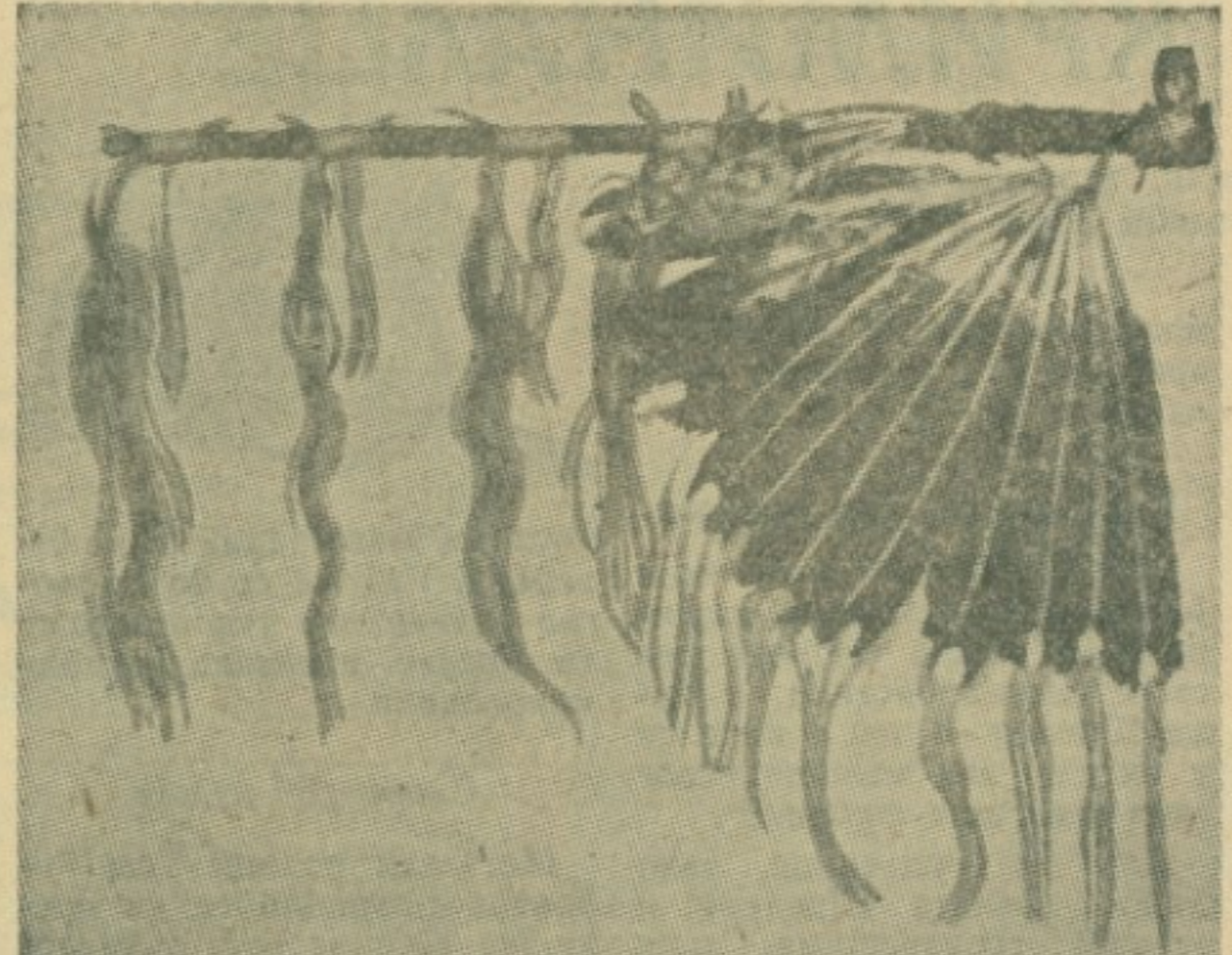

сантиметра дугачка стабљика била је — то је касније утврђено — прамајка свих лула за пушење на свету.

Као што се то често догађа у историји, првобитна на-

»ВЕЛИКА ЛУЛА« МИРА

свакодневну употребу. И тада је права цевчица, слична данашњој муштикли, добила главу.

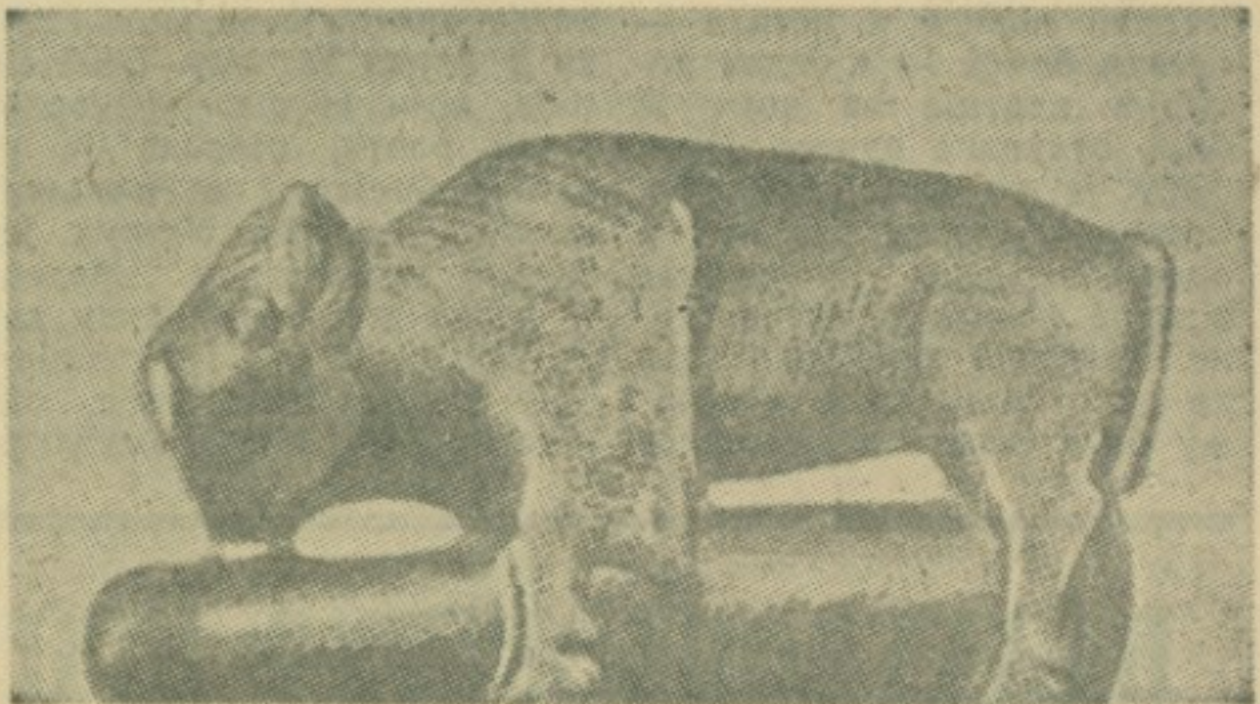
У индијанским светилиштима налажене су луле разних облика и величина. У америчкој савезној држави Охају само на једном месту нађено је 200 дрвених лула украшених с много маште и вештине.

За израду лула коришћен је најразличитији материјал: глина, црни шкриљцац, талк, кости белорепог јелена.

Врхунац мајсторства су „калимети“, дугачке луле украшене орловским перјем, резбаријом, заставицама од шарених тканина.

мена луле била је далеко од данашње.

Дуван је биљка Новог света и до открића Америке није била позната на другим континентима. Први европски завојевачи, истраживачи и досељеници оставили су многа сведочанства о „светом култу дуванског дима“.

вика, да не кажемо штетна навика.

Али, вратимо се индијан-

У 17. веку култ „Велике луле“ достигао је свој расцвет. Очевици описују свечане поворке Индијанаца који су од насеља до насеља носили цинковску лулу. Тамо где би се појавила „Велика лула“ прекидали су сви спорови, раздори, свађе.

Индијанска лула постала је један од симбола мира и пријатељства.

У неким индијанским племенима пушење је првобитно било привилегија поглавица, само су биле имитација тржреца и чаробњака. Било да су листови дувана спаљивани на ватри запаљеној у част

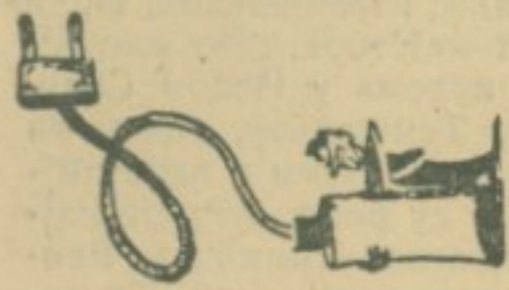
ким лулама. Прве луле, израђиване од глине или камена, биле су само имитација тржреца и чаробњака. Било да су листови дувана спаљивани на ватри запаљеној у част

ШАРЕНА ВРТЕШКА

ЖИЦА ИЗ ТУБЕ

Узели сте у руку тубу и притиснули је као да желите да из ње истиснете зубну пасту. „Црвнн“, који истиснете из тубе после једног часа стврдњава се на обичној температури и постаје бакарна или алуминијумска жица кроз коју може да се спроводи електрична струја. Жица у об-

лику пасте справља се од смеш пластмаса и метала у праху.

Овај електрични проводник пет пута је јединији од металног. Он може да се користи при температурама од минус 50 до плус 150 степени и при сваком напону. „Жицу у туби“ изумели су амерички хемичари Лупински и Ранцер. Житка електрична жица може се „намазати“ на зидове а затим покрити другим слојем пластмаса која не спроводи електрицитет.

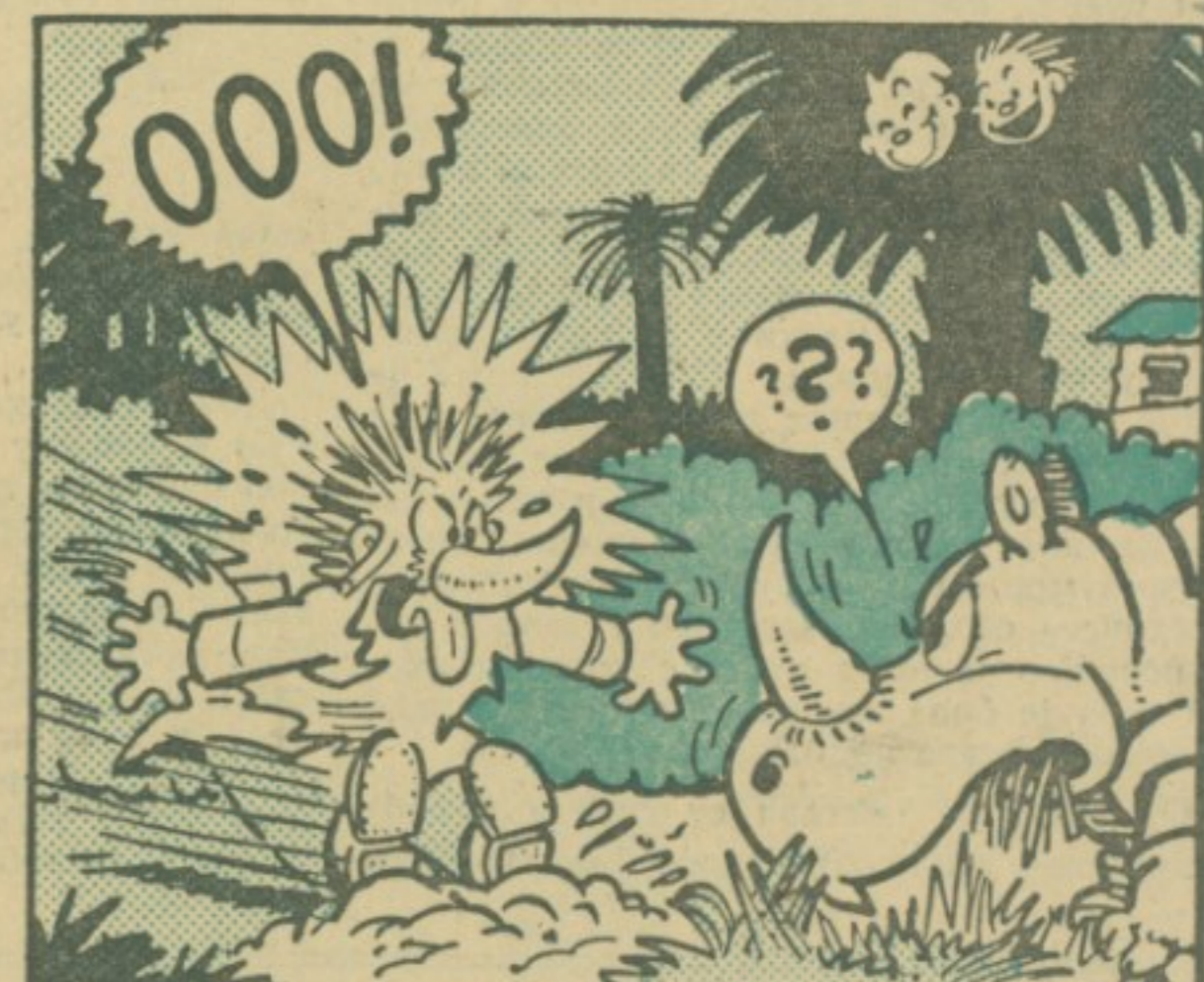
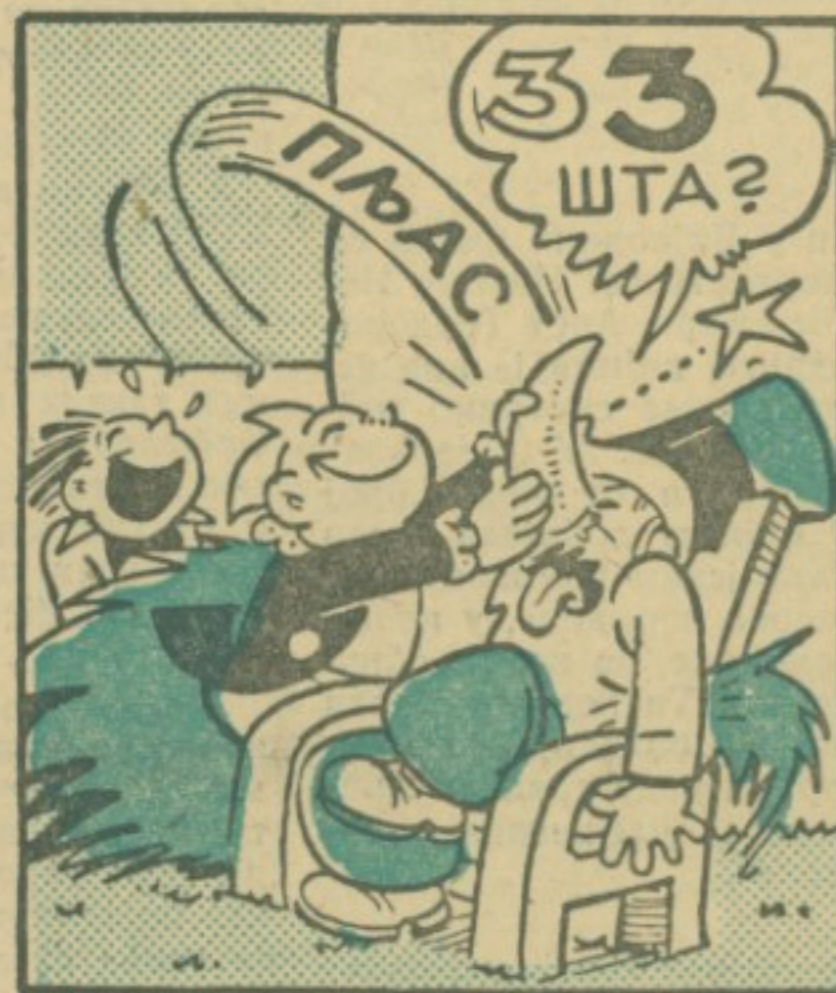
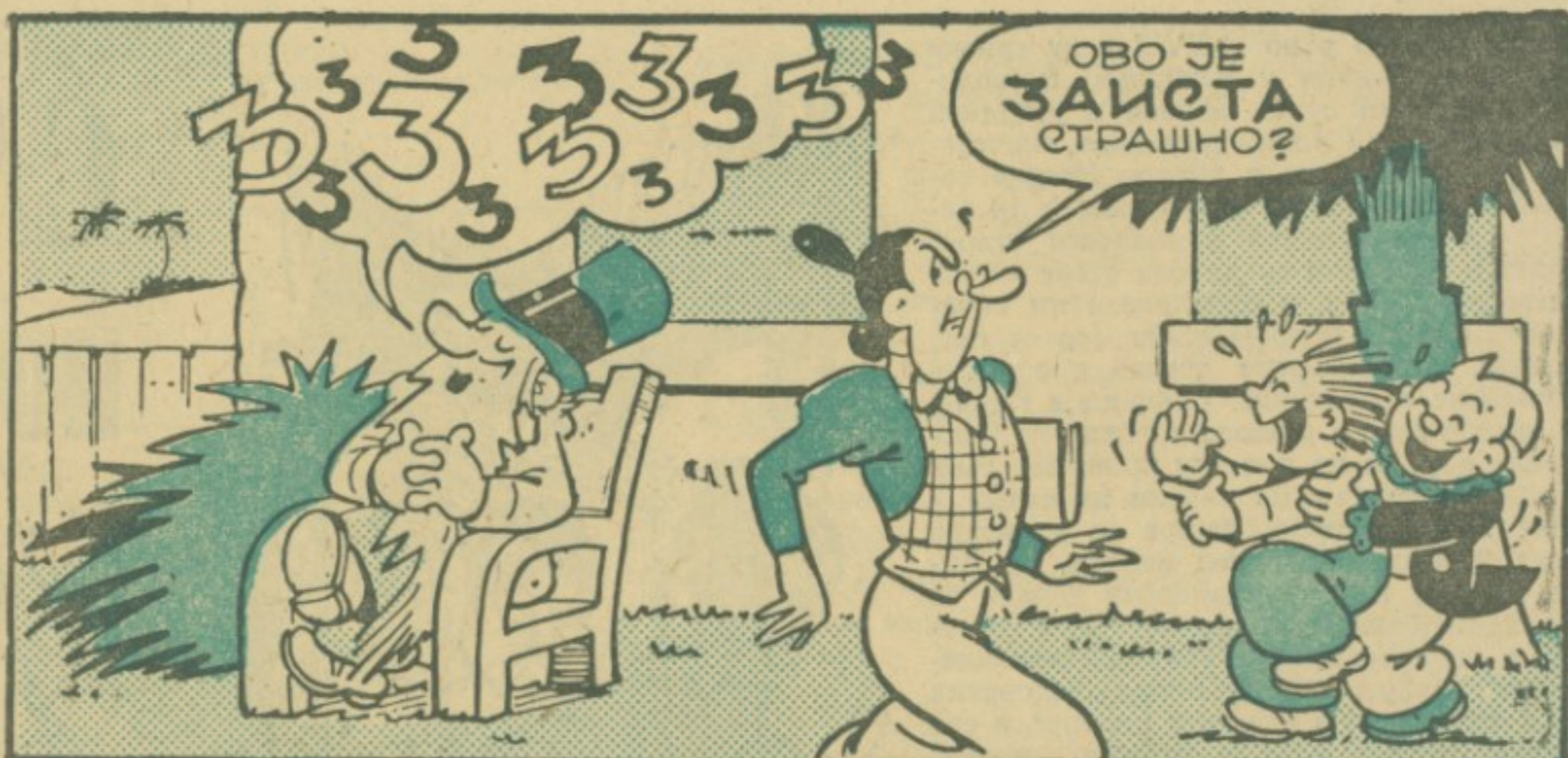
ДРУГИ »ДУНАВ«?

Из немачког града Бадена стигла је сензационална вест: тамошњи геолози тврде да су открили „други подземни Дунав“. Према њиховој изјави тај други Дунав тече на дубини од 7 километара. Пре наступања последњег леденог

доба то је био прави Дунав. Геолошке промене настале по сле топљења огромних ледених маса довеле су до померања корита реке Дунава. Он је просекао себи нови пут, онај који нам је данас познат.

„Подземни Дунав“ откривен је случајно. Тражили су нафту. Уместо нафте били су нађени огромни „резервоари“ воде. Да ли је заиста у питању велика река која тече под земљом? То тек треба испитати — изјављују бечки геолози који су с много уздржаности примили тврђење својих немачких колега. Могућно је, кажу они, да је у питању велико подземно језеро, а не река.

АУСТРАЛИЈСКИ КЉУНАСТИ ЈЕЖ

АУСТРАЛИЈСКИ кљунасти јеж (Echidna aculeata) сисар је из реда кљунара, а име му је 1798. године дао француски природњак и палеонтолог Кивије (1769-1832). Заправо, он је то име позајмио из грчке митологије од Ехидне, полужене, полузмеје, која је породила многе немани међу којима Кербера, Сфингу, Хидру и друге не много симпатичне и популарне митолошке личности.

Судећи по имену ехидна би требало да буде опасна животиња, али она то није, бар не за човека. Због тога што је по много чему различита

од осталих животиња зоолози су [ој] посветили више пажње.

Карактеристична је нарочито њена минијатурна округла глава која се нагло завршава кљуном у облику уског рила, без зуба, која се отвара само кад избацује дугачак лепљив језик којим рије по мравињаку и хвата мраве. Највећи део времена проводи у спавању, не обазирјући се на околину и уздајући се у своје чврсте и шест сантиметара дугачке бодље, којима су [ој] обрасла нарочито леђа. У случају опасности, ехидна својим снажним канцама за трен ока ископа у земљи рупу овалног облика у коју смешта трбух остављајући на површини само своје наоштршене бодље.

Иако је дуга свега педесетак сантиметара а висока 15,

ехидна је изванредно снажна. Њена снага лежи у врло развијеним леђним мишићима. Ево необичног случаја који је доживео један од њених првих одгајивача који је успео да је припитоми у свом стану. Једнога дана кад више није могао нигде да је пронађе, приметио је како се изненада велики диван креће по паркету. У ствари то је била ехидна, која се ту случајно завукла и да би се ослободила вукла је диван по соби.

Највећу мистерију за научнике представљао је код ехидне начин на који она доноси на свет младунце. Тек пре пола века ова тајна је решена: женка ехидне излеже једно једино јаје обавијено љуском сличном пергаменту, полаже га у „цеп“ који се налази на њеном трбуху, где се

оно развија у топлоти. Кад дође време да се излегне, младунче само развија љуску, али и даље остаје у „цепу“ а самосталан живот почиње тек кад његове бодље засметају мајци.

Одгајити ехидну не представља проблем јер она не изискује много: највећи део времена проводи у спавању, храни се инсектима, црвима, јајима и сецканим месом. Уз то ехидне су прави вештаци у гладовању, за то време увијају уместо хране само пепса.

Поједини примерци, брижљиво одгајени, могу да доживе и старост од 30 година. Ехидна живи у Аустралији, Тасманији и Новој Гвинеји.

Већ врло рано у XVIII веку српски насељеници у данашњој Војводини, чим су се снашли и утврдили у својим новим домовима, настојали су да их и украсе. Испрва савим скромно, онако како је то било уобичајено у њиховој старој домовини. Са собом су донели старе иконе, сликане на дрвету, и одређивали им почасно место у заједничкој одаји, јер су оне, углавном, представљале древне породичне и племенске заштитнике. Софронија Кирић, онај симпатичан и умешан трговац из Сент Андреје, који се на почетку прошлога века са својим пријатељима упутио на вашар у далеки град Краково, најпре је „измоллио милост и благослов“ пред иконом св. Никола, коју су његови прадедови донели из старе постојбине. Тако прича Јаков Игњатовић у свом чувеном роману „Вечити младожења“. Међутим, он је поред „дедовских икона“ поседовао и властити портрет, и своје жене Софије, које је израдио „молер“ неки да би и таквим сликама што велелепније украсио „поштенордни дом“ уваженог господина Кирића...

Слика као украс прилично је брзо продрала у наше старе грађанске војвођанске домове. Са растом привредног богатства она више није само стара „дедовска икона“, испрвоточена, али дубоко поштована, пред којом се моли, заклиње и проклиње — него то постаје права украсна слика — „контрафа“, резана у бакру од домаћих мајстора, купљена негде на неком европском вашару, или рађена као портрет од домаћих сликара, којих током XVIII века има све више, и то заиста добрих.

Христифор Жефаровић и Захарија Орфелин први су нашли домаћи уметнички графичари, мајстори у бакрорезу, и њихови радови украшавају зидове домова наших грађана у Војводини. То су ликови светитеља, старих српских владара и слике понеког манастира у Фрушкој Гори и Србији. Грађанска кућа у Војводини, њен унутрашњи уређај, постаје све савременија. Миндерлуци и долапи замењују се софама и комодима; уместо огњишта намештају се камини. Комода се, додуше, и даље зове долап, али по облику она је то већ давно престала да буде. Секретер је сточић за писање, с многим фиокама и фиоцима, чак и тајним. Старо трговачко чекмесе замењује чврсте касе. Бечки и европски намештај у свим стидовима XVIII века све је чешће у кућама наших имућних и вредних војвођанских грађана. Међутим, из поштовања према давнијој прошлости и према дедовима, који су у тешким и мучним околностима морали да напусте старе српске и македонске области — готово у сваком дому постојао је један кутак с древном иконом која је била залогом да се никада неће заборавити стара постојбина.

Од оцаклије постали су салони и собе за примање, а њихови зидови били су укра-

шени сликама, најчешће породичним портретима, па бакрорезима домаћих и страних мајстора, у врло успелим и добрим репродукцијама.

Домаћи сликари Срби неговали су портрет и у њему сјајно успевали. Портрет је био нарочито тражен и за њега је увек било довољно поруџбина. Младо и богато грађанство хтело је да буде овековечено у слици, и сачувано по свом лику за потомство. Исти случај као и на Западу у холандским областима, у Фландрији и Фламандској, у немачким покрајинама, у Француској, Италији и Шпанији — свуда је портрет израз моћи грађанске класе која неће да буде заборављена.

СЛИКЕ У СТАРИМ ВОЈВОЂАНСКИМ ДОМОВИМА

Међутим, то нису били и једини ликовни украси војвођанских домова. Из масивних старинских рамова, у полузамраченим собама (сунце се тешко пуштало у њих — да не би избледеле драгоцене брокатне навлаке) — вирили су и по вредности и по тематички разнолики бакрорези, па и урамљене илустрације из тадашњих наших књига.

Знатан део тих гравира био је рађен према сликама најчувенијих италијанских, француских и холандских мајстора. По многим српским грађанским кућама у Новом Саду, Сомбору, Бечкереку, Темишвару, Араду и другим, и у осталим трговачким и занатлијским центрима, висиле су репродукције најпознатијих дела Рафаела, Тицијана, Рембранта, Рубенса, Пусена и других. Те репродукције набављене су у Бечу, Лајпцигу, Венецији — и у свим европским местима где су на вашаре стизали наши стари војвођански трговци и занатлије. Може се рећи да су они били „љубитељи слика“, а одабирали су их на свој начин: религиозне мотиве, призоре из битака, пејзаже, потом оне из класичне старине, као Хектор и Андромаха, Корнелија, мајка браће Граха, Сократ испија отров, и слично. Међутим, најдраже слике биле су оне које су представљале ликове старих српских владара или сцене из српске историје. Таквих слика у XVIII веку било је мало, оне се у репродукцијама јављају тек почетком XIX века и због тога су се исцалили врло лепо бакрорези из наших књига штампаних у том веку, који су, отприлике, представљали личности из српске историје.

У многим авештањима наших грађана у XVIII веку помињу се и слике — „контрафе“ и „ланкарте“ (географске карте, које такође служе као собни зидни украс). „Ланкарте“ су обично „росијске земље“ (читав низ таквих израдио је штампало Захарија Орфелин), а „контрафе“, поред оних које смо поменули, приказују ликове аустријских и руских царева, и илустрације из наших штампаних књига. (Војвода Велизар, бакрорези из Жефаровићевих и Орфелинових књига и др.).

Да је било потражње за сликама, као украсним предметима у грађанским домовима, не сведоче само подаци да су их наши трговци и занатлије врло радо доносили с далеких европских вашара него и проспекти појединих књижарских кућа које су оне на углед слале и у нашу војвођанску средину. Емануел Јанковић, у каталогу своје новостворене књижаре у Новом Саду (1790) поред мноштва француских и италијанских књига, навео је и велики број гравира — „контрафа“, и то најпознатијих сликарских мајстора.

Слика је у српским грађанским домовима у Војводини већ рано у XVIII веку нашла своје место, цењено и уважавано, била она отачка икона, — „молерски“ породични портрет, гравира или просто илустрација из књиге.

АЛИ БАБА И ЧЕТРАДЕСЕТ РАЗБОЈНИКА

ОД ЈЕДНОГ ВОЛА

Во на нашем цртежу изгледа прилично бесан. Никакво чудо. Ко би, уосталом, мирно гледао како од његове коже кроје ћонове за ципеле? Али, дајмо реч статистичарима. Знате ли колико се ћонова добија просечно од коже једног вола? Изгледаће вам можда невероватно: 150 пари.

УКРАДЕН ПАС-ЧУВАР

Приликом једне провале у једно велико складиште робе у Ливерпулу долови су однели не само цигарета у вредности од 25 милиона динара, већ и пса коме је било поверено чување магацина.

... Старшина села се забринуо — село се „уморило“. У њему има много болесних; стари и деца умиру. Људи су занемарили поља, њиве је све више освајао коров. Девојке из суседних насеља пре

стале су да се удају за младиће из његовог села јер су се бојале живота у том суморном месту. Људи су забравили како се весели... И тада је пет ловаца кесало у високој, сунцем спрже

БОБО са ГОРНЕ ВОЛТЕ

ној трави. Кренули су да траже опасност. Јер, тако налаже стари обичај: да би се спасло „уморено“ село потребна је срчаност и храброст. Треба наћи неку опасну дивљу звер, ступити у борбу с њом и победити је. И несрећа ће напустити село...

Петорица ловаца, наоружани само копљима и моткама, ишли су трагом пантера. Неколико дана пре тога племенски „читачи трагова“ откри-

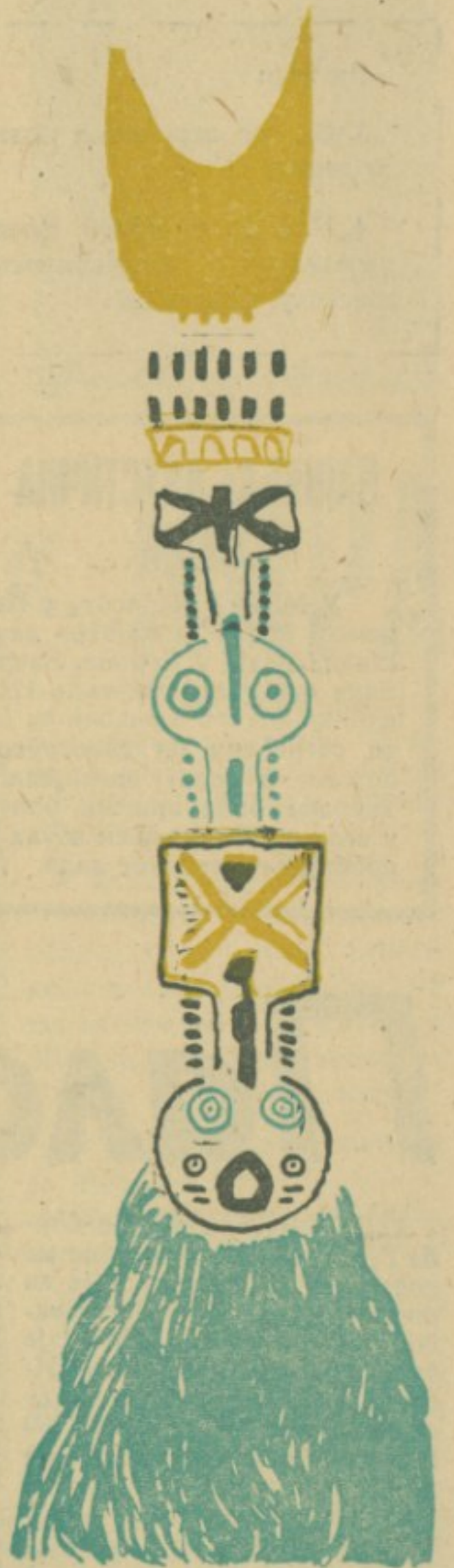
ли су јазбину „жртвене“ животиње. Ловци су знали да је пантер негде у близини. И ево, у подножју стене, промакло је мишињаво тело спремно за скок. То је била женка с младунчетом — највећа опасност с којом ловац може да се сусретне.

... Сврставши се у полуокруг, људи су кренули у напад. Животиња их је чекала тела савијеног као опруга. Пантерица није хтела да се

призна побеђеном. Два ловаца лежала су на земљи — обожници су груди биле искидане канцама, а тројица преосталих окружавала су стену на којој је животиња са својим младунчетом потражила спас. Удар копљем у слабину... Као муња устремљује се рањена звер, али ноге је издају, сунувају се са стене. Тако се завршио овај ритуални двобој „очишћења“ који треба да спасе „уморено“ село. То је древни обред који је до данас сачуван у племену Бобо.

... Племе Бобо живи у Републици Горња Волта. Бобо је, како сматрају етнографи, једно од најстаријих племена у Волти, области која је добила назив по источној реци која се улива у Гвинејски залив. Бобо се дели у две групе: Бобо-Фенг на југу и Бобо-Уле на северу. Ту, у Таминијану, једном селу Бобо-Уле једна француска етнографска експедиција присуствовала је обредном гову и „спасавању“ учмалог села.

Радни дан у Таминијану почиње у праскозорје. Мушкарци који тог дана не иду на њиве плету корпе, оправљају

њиховом јеловнику је каша уа коју долази сос справљен од лишћа баобаба или кикиркија.

Старци заузимају своја места у сенци дрвећа, пуњају на своје луле напуњене велеким дуваном и чисте кикирки или из бундева издавају семене.

Уколико се сунце више пење, утолико се теже дише. А када оно почне да се клони западу, уморни од врућине и трагања за дивљачи, ловци се враћају у село. Једни носе малу антилопу, други неколико морских кокоши, трећи вечеве, мајмуне — имаће чиме да обогате јеловник. Живот се наставља...

колибе. Пошто допуне залихе воде, жене се прихватају справљања ручка. Најједноставније и најчешће јело у

WALT DISNEY

МЕРИ ПОЛИНС

ТАЈАНСТВЕНИ БРОД

ГОДИНЕ 1849. енглески једрењак „Минерва“ испловио је из једне луке на Бермудским острвима и с драгоценим теретом кренуо према Африци и на Далеки исток. Од тог дана о броду се ништа више није чуло. Протекли су месеци и сопственици „Минерве“ помирили су се с тим да су и брод и посада — настрадали. Међутим, после неколико година, једног сунчаног јутра, становници лучког града из кога је нестали брод полазио на пловидбу, угледали су како „Минерва“ улази у луку. Морнари који су са обале кренули на својим чамцима да поздраве по-

саду, открили су да на броду нема ни живе душе. У капетанској кабини нашли су бродски дневник. Последња белешка била је унета у дневник 14 месеци пре тога.

Тајна брода-луталице и његове посаде није ни до данас решена. Претпоставља се да је у Индијском океану брод запао у буру и да је тада страдала читава посада. А сама „Минерва“ вратила се у матичну луку захваљујући само случају: ветрови и струје носили су брод неколико хиљада миља и дотерали га до места где је некад био поринут у море.

КОЛИКО год покушавао да обухватиш простор око себе — поглед ти увек допре до линије која затвара и небески свод и земљу и бескрајни океан.

„Где ли се налазим? — мислио је човек. — Где ли је крај земље и шта се налази иза ње? Какав ли је то непознати закон распоредио са толико мудрости и тако недокучиво копно, воду и ваздух?...”

НЕБЕСКА ВРАТА

Бог Мардук пре свих времена створио је небо, а Земљу ставио на воду. Чврста купола неба својим крајевима лежи на океану. Над куполом се такође простире вода, која се с времена на време излива на Земљу у виду кише. Далеко на западу и истоку налазе се небеска врата. Велико Сунце улази кроз источна врата која су тада свечано обојена. На крају дана Сунце се удаљава кроз западна врата исто толико свечано окићена као и она кроз која се појавило.

Тако су замишљали свет Асирци.

Људи су живели у измишљеном свету. Али њихова машта није могла да се уздигне изнад појмова који су им били усађени у детињству.

Пролазиле су године, столетња, а Земља је и даље, за велику људи, била досадна и равна као палачника. Не баш много велика, али потпуно удобна. Небо се, додуше, није могло дотаћи руком, али тамо где се оно спаја са океаном, могло би се на њега испенетрати без нарочитих тешкоћа...

Легенде су причале о стварању света узвишеним језиком с много песничких епитета. Тачност није била важна. Главно је било да тај измишљени свет буде довољно чврст и леп.

Пут преко хоризонта био је дуг и тежак.

Када се брод отискује на пучину — као да клизи низ брдо. Што даље од обале то више тону катарже на лађама укотвањеним у пристаништу. Последњи тоне врх торња на тврђави. Као огромна грба уздиже се море иза крме, затвара далеке обале.

И мимо воље почињеш да мислиш да је Земља округла... или — да она мора да има крај. Ово друго је изгледало људима једноставније, веродостојније.

Чак и најхрабрији морепловци, ти који се нису плашили ни гусара, ни урагана, ни бродолома, нису смели да се отисну на непознати Атлант. Јер негде тамо, у тајништвеним даљинама, океански

таласи сручавају се у тамну бездан вукући собом бродове као што водопад вуче ситно иверје (у ту причу су веровали и неки Колумбови сапутници).

У старим предањима могу се наћи и другачији описи Земље.

У Авесту, збирци старих иранских легенди, говори се о округлој Земљи, о великом океану Вурукрта, о сферама звезда, Месеца, Сунца и о последњој — оној што затвара Свемир — Рајској сфери.

Песник и математичар, грчки филозоф Питагора је још 500 година пре наше ере био убеђен да је Земља — лопта. Јер, лопта је најсавршенији облик, најлепши...

Веровати да је Земља округла једино зато што је лопта идеалан облик — таква аксиома није могла да задовољи научнике. Научна истина тражи убедљиве доказе. Лепота се ту не узима у обзир.

ДОЛЕ ПЛОСНАТО НЕБО!

Генијални Аристотел први је схватио суштину велике представе космичког позоришта сенки.

Повремено Земљина сенка, што попут црног зрака рефлектора клизи у космосу, пада на Месец, креће се по његовој површини. Сенка је округла. Може ли да буде увек округла сенка коцке, старог пања, ма каквог другог тела? Не, само сенка лопте!

Тако је први пут био пронађен убедљив доказ да је на ша планета округла.

И одмах се научна мисао сукобила са вековним предрасудама.

Људи су навикли да живе у пљоснатој, омеђеном свету. Они нису могли да замисле безграничност космоса где нема ни „горе“ ни „доле“; Земљину куглу која лебди кроз бескрајну вечност; људе за које на Земљи постоји само једно „доле“ — ка центру планете, и једно „горе“ — бескрајно небо.

СУТОН НАУКЕ

Године 390. фанатици су под вођством архиепископа Теофила порушили знамениту Александријску библиотеку, ризницу знања које је човечанство скупило током многих векова.

Настао је дуг сутон науке. Празноверје, фантастичне измишљотине замениле су закључке истраживача.

У 6. веку наше ере, Кузман Индикоплов, калуђер из Егип

та, који је много путовао по свету „утаначно“ је представу о Земљи. По његовим речима Земља је паралелограм који је са свих страна окружен морима. Уздуж може да се пређе за 400 дана, а попречно два пута брже. Из мора се издижу видови на којима лежи небо. Свет личи на ормар: у првом одељењу, доле,

ОВА СРЕДЊОВЕКОВНА ГРАВИРА МОЖЕ ДА ИЗГЛЕДА НАЈВИНА ДАНАШЊЕМ ЧИТАОЦУ, АЛИ ОНА ВЕРНО ПРИКАЗУЈЕ НЕУТОЉИВУ ЧОВЕКОВУ ПОТРЕБУ ДА ДОЗНА ДОКЛИ СЕ ПРОСТИРЕ СВЕТ И ШТА КРИЈЕ БЕСКРАЈНА ВАСИОНА

распоредени су људи. Изнад њих су небо и звезде. Још више — ањели, Сунце и планете које се крећу. А сасвим горе — небески прозори, кроз које се по вољи божијој излива вода.

Заборавило се скоро све оно што су раније доказали научници. Незнање је уображено и самоуверено.

У средњем веку благочестиви папа Урбан, позивајући хришћане у крсташки рат изјавио је: „Јерусалим је средиште Земље“.

Додуше, испадало је да Земља има и превише средишта: Египћани су представљали Земљу у виду човека. Срце му је било Египат; Грци су сматрали да је средиште света Олимп, место где су стално заседали богови; Индуси су веровали да се то средиште налази на планини Мери; Муслимани — у Медини (граду, где су, пошто је био прогнан из Меке, први пут признали Мухамеда за пророка), итд.

Крај Земље још није био пронађен, а средишта је било чак и превише...

Често се догађа да научне експедиције имају једини циљ да раскривају лепе бајке.

У такву експедицију кренуо је још 200. година пре наше ере и библиотечар Александријске библиотеке, Ератостен. Он је решио да заљуља непокретне стубове који су придржавали пљоснато небо над пљоснатом Земљом. Израбрао је чудан алат: сенку.

СЛИЧНОСТ ТРОУГЛОВА

Још у доба Ератостена у Египту се знало да се сенка код Сиени (данашњи Асуан) лети у подне скоро и не види јер се „врти под ногама“. А у Александрији, у исто то време, иако веома кратка, она се ипак пружа по земљи. Значи, да док се у Сиени Сунце налази тачно изнад главе, у Александрији се оно види под одређеним углом. Ератостен је израчунао тај угао на основу сличности троуглова: огромног (чије врхове углавине су Сунце — Сиена — Александрија) и мањиног (врх мотке — основа мотке — крај њене сенке). Био је раван 7° 12'.

Растојање између Сиени и Александрије било је познато: 750 километара (у данашњим мерама; тада се рачунало у „стадијама“).

Према томе, 750 километара су 7° 12'. Дакле, на један степен кружног лука долази нешто мање од 105 километара, а на део обим Земље

(360°) — око 37,5 хиљада километара.

Према томе, Земља је — лопта.

ДВЕ ЕКСПЕДИЦИЈЕ

У француској Академији почетком прошлог века говорило се о чудноватој појави. Наиме, добијени су били подаци да се обично клатно пренесено са средњих географских ширина на Екватор спорије клати.

Експедиција, која је била специјално за то опремљена, потврдила је те податке: у поређењу са Паризом клаћење клатна у временском периоду од 24 часа, спорије је за 2,5 секунде.

Било је пронађено убедљиво објашњење: где је одстојање од средишта Земље веће, то је према Њутновом закону привлачна снага Земљине тежине мања. Тежина клатна се смањује и клаћење се успорава.

Према томе, Земља није идеална лопта.

Још у 18. веку француски астроном Касније је тврдио: „Земља личи на чимук; издужена је према половима и нешто спљоштена на Екватору“. Касније је то доказивао на основу дугих математичких израчунавања која су била заснована на најновијем (у оно време) мерењима. Доду-

ШЕ, Њути и Хјујгедс нису се са њим саглашавали.

ГОДИНЕ 1735. у равнинама Перуа, код екватора, било је измерено „парче Земљиног меридијана“. Зато је била опремљена читава експедиција француске Академије.

Годину дана доцније иста таква експедиција кренула је на север у равну, хладну и мочварну Лапонију.

Резултат је био следећи: дужина једног степена меридијана у Перуу износи 110.868 метара, а у Лапонији — 112.992 метра. Према томе, Земља је спљоштена на половима.

За физичаре ово откриће није било неочекивано. Земља се окреће. Лопта се при томе мора мењати, спирити код екватора, јер је притиска снага инерције.

Облик Земље је — обртни елипсоид.

Али ни то није тачно.

ДОСАДАН ИДЕАЛ

Земља је — геонд.

Најзад смо употребили најнаучнији назив, најраспрострањенији. Али у исто време овај назив изазива чуђење.

Геонд у преводу значи — сличан Земљи. (Као да Земља може да има облик који није сличан Земљи). Али, тај назив ипак постоји већ скоро сто година.

Све је то почело од „Њуди“ клатна.

Секундно клатно на Болинским острвима у Тихом океану извршило је 14,2 клаћења више него што је било предвиђено израчунавањима заснованим на елипсоидном облику планете. На острву Све-

те Јелене број „сувишних“ клаћења износио је 10,3 итд.

Теорија се није подударала са стваришћу.

Стварност је показала да је површина океана (и океанских острва) ближа средишту Земље, него ли што се то догле мислило. Земља не личи ни на једно познато геометријско тело. Зато је 1873. године Листинг предложио за Земљу специјалан, „земни“ назив — геонд.

Али... на нашу срећу облик Земље није апсолутан, идеалан геонд. Равнице, брда, мора, долине... то је жив, вечито променљив облик, а не безлично (па макар и савршено) геометријско тело.

На идеалном геонду живот би био неиздржљив, ако би уопште био могућ.

Реке на геонду не би текле, јер њих надоле гони разлика у сили тежине. Замро би ветар. Оклоп мртвог, попут мочваре океана стегао би планету. У његовим недрима нестало би читаво данашње копно. Океан би га протутао као што чиниош кит гута сићушне рачице...

Према томе: живело дивно, увек другачије иако не идеално лице наше мајке — Земље!

ПРОЗОРИ КОЈИ «ЧУЈУ»

ПРОЗОРИ који „чују“ инсталирани су први пут у једној школи у Лондону. Ова школа се налази у непосредном суседству једног аеродрома. На крову школе постављен је микрофон који контролише јачину буке. Кад ова пређе дозвољену границу, укључи се један релеј који аутоматски затвара све прозоре. Чим се бука утиша прозори се на исти начин отварају.

ТАШТИНА ЧИСТИ УЛИЦЕ

ГРАДСКИ оци Пном-Пена, престонице Камбоџе, тврдећи да је њихов буџет недовољан за потребе града, објавили су вест да ће свакој улици дати име оног становника који се буде обавезао да ће сносити трошкове за њено одржавање и украшавање. За неколико дана савет општине примио је више понуда но што у граду има улица.

ПАС СПАСИЛАЦ

ДА постоје људи специјално обучени за спасавање дављеника, данас је то сасвим нормална ствар, али да има и паса који спасавају кокошке које се дава — признајте: то је ипак нешто необичније. Догађај који се пре извесног времена збио у Горњој Лоари у Француској биће најбољи доказ за то: једна кокошка бежећи из баште, у коју се крадомце увукла, упала је у бару и невешто почела да удара крилима покушавајући да се спасе. Вероватно би се и удавила да се ту није нашао један овчарски пас, који је одмах скочио у бару и у чељустима изнео у плашену коку напоље.

МОЉЦИ ЈЕДУ НАЈЛОН

МОЉЦИ једу најлон и друге синтетичке материје исто тако прождрљиво као и вуцу. До ове непријатне истине дошао је професор Пол Валеј, из историјско-природњачког музеја у Лондону, кад је нашао више отвора у резервоарима воде од најлона. Испитујући воду, професор Валеј је открио живе гусенице мољаца.

БАКТЕРИЈЕ И ЗАЛО

БАКТЕРИЈЕ уништавају злато — тврде француски научници. Досад је овај племени метал сматран као отпоран на киселине, воду и ваздух; није рђао и црнко као сребро. Међутим, сад су стручњаци открили његове непријатеље: микробо тетануса и гангрене. Они су помешали злато у праху са једном смесом која се састоји од лишћа еукалиптуса, банаана и других биљака и оставили да се развијају у овој каши клице две ју болести: тетануса и гангрене. После три недеље добар део златног праха био је поједен од микроба.

ФАРМА АЛГИ

БЛИЗУ Трибуна, на обали Тасманије, налази се једна подводна фарма на којој се гаје различите врсте алги. Жетва се обавља подводним косилицама које раде на дубини од једног метра. Алге добијене на овај начин употребљавају се у фармацеутској, текстилној и индустрији папира.

НОВИ СИНТЕТИЧКИ КАУЧУК

ЈЕДНА велика немачка фирма из околине Франкфурта ускоро ће пустити у продају нови синтетички каучук. Овај каучук, назван А. Р. П. К. имаће све особине природног каучука, а уз то ће бити и много издржљивији.

ЛОПТА НА ДЛАНУ

ШТА СЕ СВЕ НЕ ЈАШЕ У МОНГОЛИЈИ

НА ПАРИПУ — ДВОГРБОЈ КАМИЛИ

АКО запитате првог пролазника — пише француски публициста Бернар Куре — где се налази Монголија, вероватно ћете тешко добити тачан одговор. Понављао сам опит у више наврата. Најученији би одговарали: „То је земља која се налази у Азији“.

Добро познајем Азију, она је огромна.

Да бисмо мало прецизирали то питање рећи ћемо да се Народна Република Монголија налази у срцу горње Азије између бескрајног Сибира на северу и Кине на југу, истоку и западу. Покрива површину која је велика као Француска, Шпанија, Португалија и Ирска заједно. То јест има око 1,551.000 квадратних километара. Снежне планине Чингај и Алтај штите земљу на истоку и западу; на северу планине се губе у леденој сибирској тундри; на југу пустиња Гоби чини непремостиву препреку. Изолована од осталог света Спољна Монголија је дуго живела не знајући за стране утицаје.

Клима је више но сурова: Једино људи челичног здравља могу да опстану. И дану и ноћу без прекида дувају азијски ветрови које никакво море не ублажује.

Степа... Она се пружа у недолгод. У подножју планина пресеца је још понека шума или долина, а што даље то се више шири — равна и гола... као да мами људе на бескрајна јахања. Стада волова, камила, оваца и коза, вуку се полако брстећи осу-

во врло мало заједничког са оном из легенди. Она се индустријализира и модернизује запањујућом брзином. И тек што је изишла из прошлости — постала је члан ОУН пре неколико година — она већ данас игра све већу улогу у свету.

Али у овој земљи где су растојања толико огромна нарочито оштро се поставља једино питање: саобраћај.

Монголи су најбољи јаха-

ног зеленка. То је било јахање које би било достојно једног вестерна. Дуго смо ишли кроз кршевите крајеве; мој пастув пролазио је свуда. Са подједнаком лакоћом пењао се и силазио по најстрмијим

НА ВАТРЕНОМ КОЊУ, МОНГОЛСКИ ЛОВАЦ ЈЕ КРЕНУО У ЛОВ СА СОКОЛОМ

зоноде, чешће из нужде. Осим за танку узицу провучену кроз ноздрве животиње, јахач може једино да се држи за њену дугачку длаку, те понекад падне. То му се догађа једино са овом животињом. Ина-

че Монголац никада не пада. Он остаје у седлу све док се животиња не замори.

У пустињи Гоби ноћили смо поред стада камила које је бројало око шездесет животиња. У пустињи камила је

незаменљива. Она може да понесе до 300 килограма тере та, лако подноси и температуру од 30 степени испод нуле. Она има шест начина кретања: два у ходу, два у трку и два у галопу. Ако монголска камила, кад иде ходом може да буде седмиче бар толико угодно као... љуљашка, кад пређе у галоп тешко да не добијете морску болест. Иако је спорија од коња, за караване представља већу предност.

Сунце се тек помолило иза хоризонта кад је карван поново кренуо. Упутио се ка северу. А два дана доцније средли смо једну колону камилина. Тако је то у Монголији, земљи модрог неба...

Бартај! — хоћу рећи: довићења, — моји монголски пријатељи!

У ПУСТИЊИ ГОБИ ЧЕСТО СЕ СРЕЂУ ЈАХАЧИ НА КАМИЛАМА

ДИВЉИ ИРВАС ПРИПИТОМЉЕН ЈЕ И НАТРАМ НА ПОСЛУШНОСТ

врлетима. Једино није хтео да прескаче препреке. Уосталом, монголски коњи никада не скачу.

У удаљеним крајевима није реткост видети Монголце који јашу ирваса. Они чак јашу и јака. Понекад ради ра-

НА ШИРОКИМ ЛЕБИМА ЈАКА УДОБНО СЕ СЕДИ.

НАЈ, НАЈ, НАЈ...

Најстаријом књигом на свету називају „Папирус Присе“ који се чува у Париској националној библиотеци. Овај свитак папируса археолози су нашли у једној гробници из 2.600. године пре наше ере.

Најређе поштанске марке на свету су плава марка чија је номинална вредност два пенија и жутоцрвена марка од једног пенија. Обе су биле издате 1847. године на острву Мауритијусу. Има их свега двадесет примерака.

Најмање одрасло људско биће на свету описао је у 18. веку француски природњак Бифон. То је била једна женапатуљак која је у 38. години имала свега 43,3 сантиметра.

Најспорији електромотор био је приказан на индустријском сајму у Хановеру. За један обртај њему су потребне четири седмице. Ова „ленштина“ од мотора може да се примени код електронских рачунских машина.

Највећи морски талас био је примећен и измерен у Тихом океану 1933. године. Његова висина износила је 33,5 метра.

Најдуже љубавно писмо потекло је из пера француског уметника Марсела де Леклира. У писму упућеном Магдалени де Вилаторе, он је реченицу „Волим те“ поновио 1875 пута.

Најмањи пси на свету, патуљасте теријери звану шивава, гаје се у Мексику. — Раст им не прелазу 15 сантиметара.

Најстарији музички инструмент на свету у ствари је рог. За употребу рогача човечанство зна већ 30.000 година.

Највећу слику насликао је 1588. године италијански сликар Тинторето, који је тада имао 70 година. Та његова слика, названа „Рај“, има размере седам са двадесет два метра. Изложена је у Дуждевој палати у Венецији.

Најбржи пас је руски хрт. Он гони дивљак брзином од шездесет километара на час.

шену траву, док крда коња пролазе у трку.

Учили смо у школи да су из ове земље кренули највећи освајачи за које је икада звала историја: Чингиз-хан, Тамерлан... Они покорише половину света. И мали помамни коњи који јуре као вихор по степи, кратких ногу, са богатом гривом и дугим репом, у ствари су потомци оних који су се напајали на обалама Јадранског мора. Да наша Монголија има, свака-

чи на свету. Зато се не треба чудити што се на њиховом грбу види јахач који јури према хангајским брдима.

Монголац гаји дивно осећање према свом коњу: воли га.

Монголски коњ не личи на европске. Он више подсећа на развијеног понија.

Сећам се једног пута који смо направили, моји монголски пријатељи и ја, на падине Алтаја. Јахао сам изванред-

**Фантастична
ПРИЧА**

Реј Бредбери

(2)

БЕСКРАЈНА КИША

— Наравно, али сетите се древног начина мучења. Прикују те за зид. Сваких пола сата пада ти на теме кап воде. Од самог чекања губиш разум. Исто то је и овде, само још горе. Нисмо ми створени за воду. Не можемо ни да спавамо, ни да дишемо како треба, на граници смо лудила зато што овако мокри ходамо бескрајно дуго. Да смо били спремни на несрећу спустили бисмо се у непромочивим оделима и са шлемовима. А по глави само добује, добује. Тако тешко, као олово. Ја нећу дуго издржати.

— Ех, где је Сунчана купола! Ко ју је измислио знао је шта ради.

Пловећи реком мислили су о Сунчаној куполи која је чекала негде у шипрагу заслепљујуће сјајна на киши. Жута, округла, сјајна грађивна, блистава као сунце. Висока петнаест а у пречнику дуга стотину стопа, у њој топло и тихо, нема кише, топла храна. А у средини Сунчане куполе мала, жута, пламена лопта слободно лебди под самим сводом; можеш је гледати одакле хоћеш: седећи с књигом или цигаретом, или пак с чашом топле чоколаде у којој плива павлака. То златно сунце, на први поглед исто као оно земаљско — топло и вечно, чека њих. У Сунчаној се куполи може заборавити кишни свет Венере.

Поручник се окренуо и погледао своје другове који су полегли на весла. Били су бели, као печурке — као и он сам. На Венери све избледи за неколико месеци. Чак је и шума личила на огроман декор из кошмарног сна. Како и да буде зелена без сунца, у вечном сумраку, под бескрајном кишом. Бело, бело жбуње, бледо као топљени сир лишће, стабла као огромне ноге отровних гљива. Тле се није могло видети од бујица, потока и бара; тамо напред била су језера, реке и на крају море.

Успели су се на расквашену обалу гајећи воду. Испустили су плин из чамца и сложили га у пакет. Потом су стојећи на киши покушали да запале. Читавих пет минута, ако не и више, мучили су се они дрхтећи над упаљачем, затим су, заклонивши цигарете длановима, повукли неколико пута. Већ после неколико тренутака, хартија се навасила и тешке капи кише избиле су цигарете из стиснутих усана.

Пошли су даље.

— Станите, један тренутак — казао је поручник. — Учинио ми се да сам нешто видео.

— Сунчану куполу?

— Нисам сигуран. Смита ми киша.

Симонс је потрчао напред.

— Сунчана купола!

— Назад, Симонс!

— Сунчана купола!

Ишчекао је из млазева кише. Остали су пожурили за њим. Стигли су га на пропланку и стали као укопани гледајући њега и оно што је пронашао.

— Ракета...

Лежала је тамо где су је и оставили. Значи, они су кружили и нашли се на оном истом месту одакле су започели свој дуги пут.

Међу олупинама лежала су војница настрадалих, на њиховим устима расла је зелена плесан...

— Како се то могло десити?

— Изгледа да је у близини прошла електрична бура, она је оштетила наше компасе. У томе је ствар.

— Тачно.

— Шта сада урадити?

— Треба ићи.

— До ђавола, па ми смо тапкали у месту.

— Добро, Симонс, покушај да се средим.

— Да се средим, средим. Полудећу од ове кише.

— Ако будемо штедели имаћемо намирнице још дан-два. Киша је изводила своју игру по кожи, мокром оделу, поточићи воде сливали су се с врха носа, ушију, са руку и колена. Из сваке поре избијала је вода.

Одједном се из даљине зачуло страшно хујање. Иза застора од кише изронило је чудовиште.

Чудовиште се ослањало на хиљаде плавих електричних ногу. Приближавало се брзо и незадрживо. Сваки његов корак био је опасан као ударац с леђа. Тамо где би стало својим плавим ногама, дрвеће се рушило и горело. Озон је

— Бежимо! — повикао је Симонс.

— Не лудујте! Лезите! Она удара само у највише тачке. Ми се још можемо спасти. Лезите око педесет стопа од ракете. Видећете, чудовиште ће читав електрични напон утрошити на њу, а нас ће мимоћи. Брже!

Сви су се бацили на земљу.

— Иде ли? — зачуло се готово у истом часу питање.

— Иде.

— Је ли се приближило?

— Остало је још доста јарди.

— А сада?

— Ево га!

Чудовиште је било над њима. Пустило је десетак плавих електричних муња и

— Не дижите главе! — наредио је он. У ствари бојао се да и сам не скочи и почне бежати.

Обасјавши шуму још десетинам муња, бура је отишла даље. Поново је унаоколо била само густа киша. Она је брзо однела мирис паљевине и три пријатеља су села чекајући да им се смире срца која су очајно тукла.

Затим су се упутили телу надајући се да ће га можда вратити у живот. Нису се могли помирити с мишљу да се више ништа не може урадити. Била је то природна реакција људи који неће да признају смрт док се не увере, док је не дотакну, и сад су стајали у недоумици: да ли да га сахране или да то оставе младој шуми која је брзо расла.

Тело је било као од савијеног челика превучено, изгорелом кожом. Као да је воштана дутка бачена у пећ па извучена из ватре тек кад је преко угљенисаног скелета остао само танак слој воска. Једино зуби нису поцрнели и блистали су као фантастична бела наруквица стиснута у црној песници.

— Зашто је скочио...

Рекли су то готово свим истовремено. Пред њиховим очима тело је почело да нестаје под покровом од растиња. Пузавице, бршљан, па чак и цвеће за покојника...

Бура, ступајући на плавим штулама, нестајаа је у даљини.

(Наставиће се)

ЖИКА МИ ЈЕ ЗА РОЂЕНДАН
ДОНЕО ЦВЕЋЕ...

... А МИКА...

... КОМПОТ „ЦРВЕНА
ЗВЕЗДА“!

Crvena Zvezda

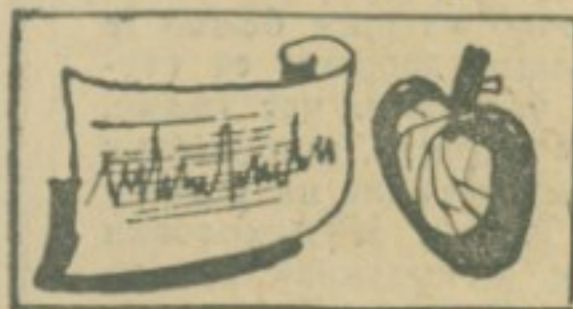
1887
RED STAR

КРАГУЈЕВАЦ
ОСНОВАНО 1887

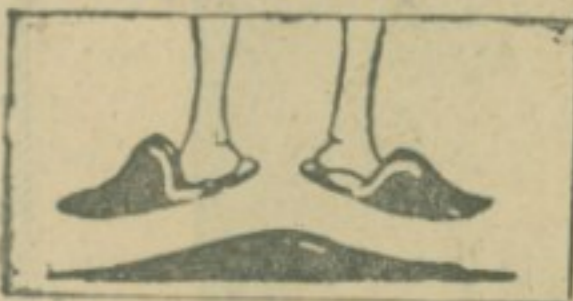
Одговори:

Лажни лекар

Хоштаплер се крио под видом трећег лекара, јер елек трокардиограм показује рад срца и нема везе са јетром

Крађа у вили

Настојник је имао на ногама цокуле, баштован — потковане чизме, док је собар био у домаћим папучама. Гевач који се налазио у суседној соби, а патио је од несанице, морао је да чује кораке прве двојице.

Претеће писмо

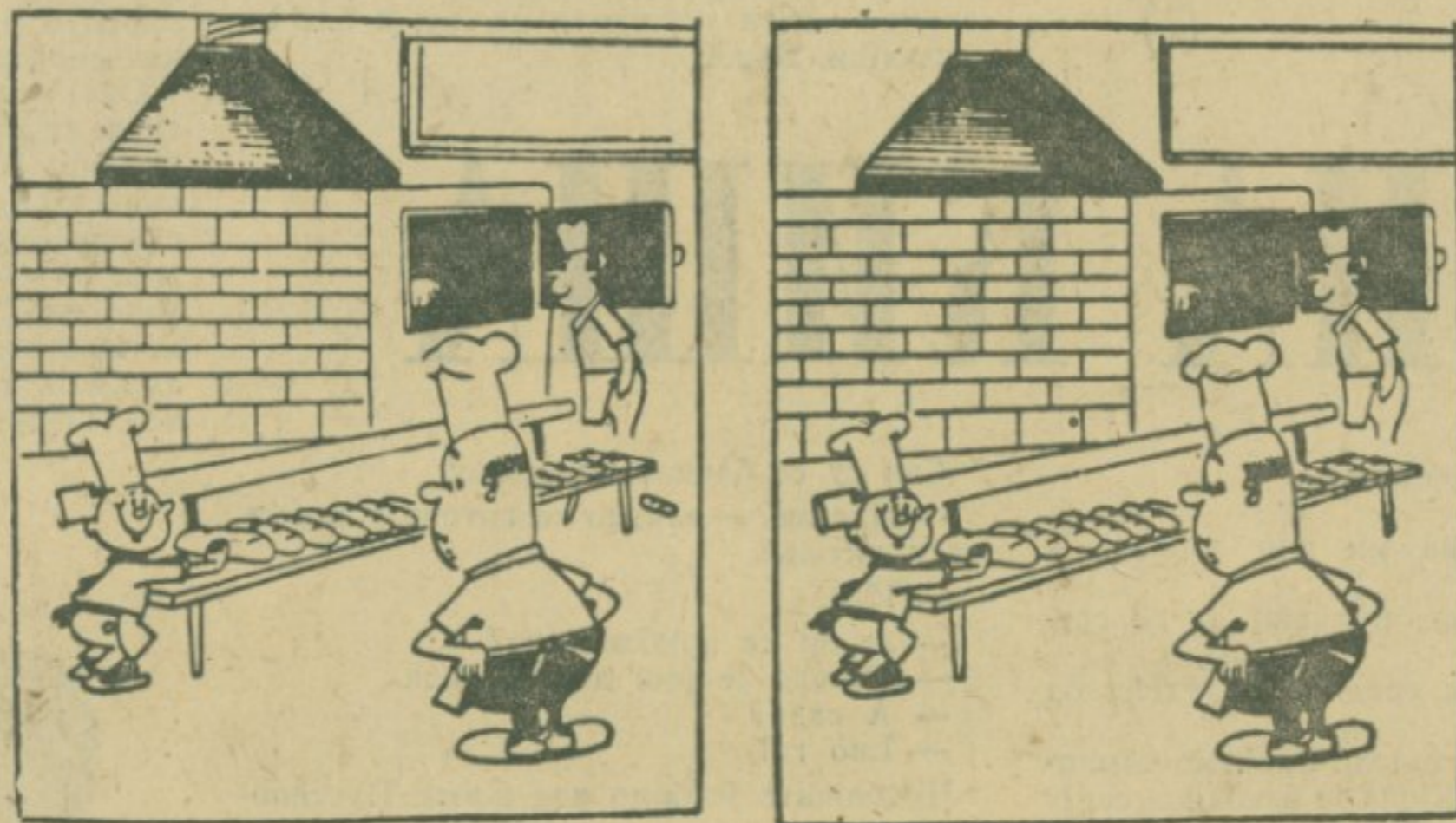
Јасно је да је аутор писма други осумњичени јер инспектор Вернер није никоме показивао писма. Откуд је други могао да зна да је оно откуцано на машини.

Украдена пензија

Лопов је могао да буде само електричар. Он се пењао на лествице да замени флуорисцентни лампу и једино је он могао да види новац на ормару.

ОТВОРИ ОЧИ

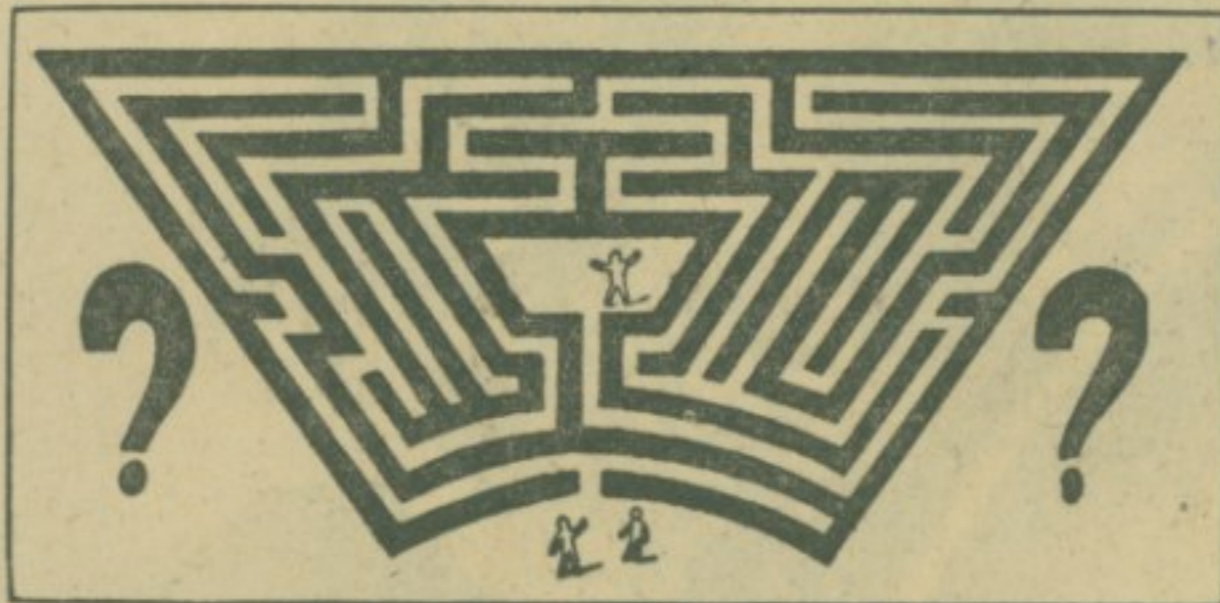

ВРЕДНИ ПЕКАРИ

Три вредна пекара умесили су тесто и од њега направили хлебове и векне. Посматрајући слику просто осећамо како нам под зубима крчка корица тек испеченог хлеба.

Али, оштро око запазиће да је наш сликар, вероватно мало ошамућен мирисом свежег пењива, цртајући ове две на изглед потпуно једнаке слике шест детаља представио мало другачије. Да бисте их открили потребно је само мало пажње па вам због тога не дајемо решење.

ЛАВИРИНТ

КО ЋЕ ДА ИЗВЕДЕ ДЕЧАКА ИЗ СРЕДИНЕ ЛАВИРИНТА?

Ко је у праву

У малој луци на ушћу Амазона у једној крчи седело је 1850. године неколико капетана бродова. У крчму је ушао један морнар и запитао:

— Колико је растојање од ушћа до тврђаве Мери?
— Једна миља — одговорио је капетан шведског брода.
— Не, него 1,4 миља — успротивио се капетан румунског брода.

— Ни ти ниси у праву — по правно га је капетан Холандијин.
— До тврђаве Мери има 1,9 миља.

— Не, него 4,9 миље — рекао је Бразилац.
— 5,8 миља — истовремено су рекли Енглез и Американац.

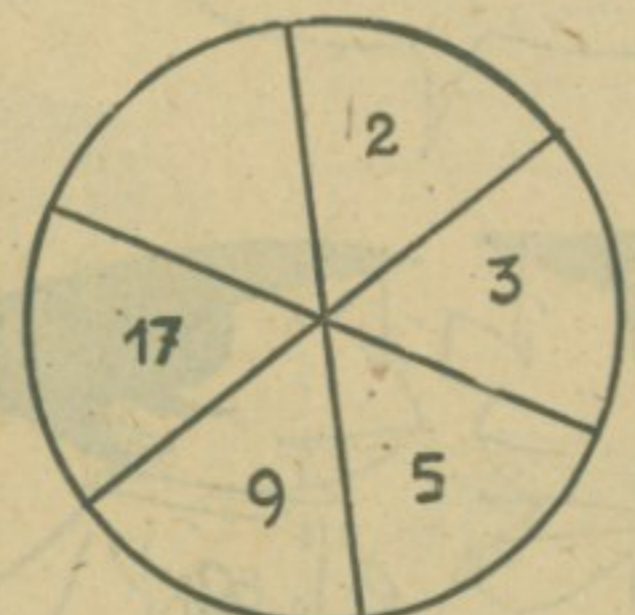
А капетан египатског брода је рекао: Осамнаест и по миља!
Ко је од њих у праву?

Одговор:

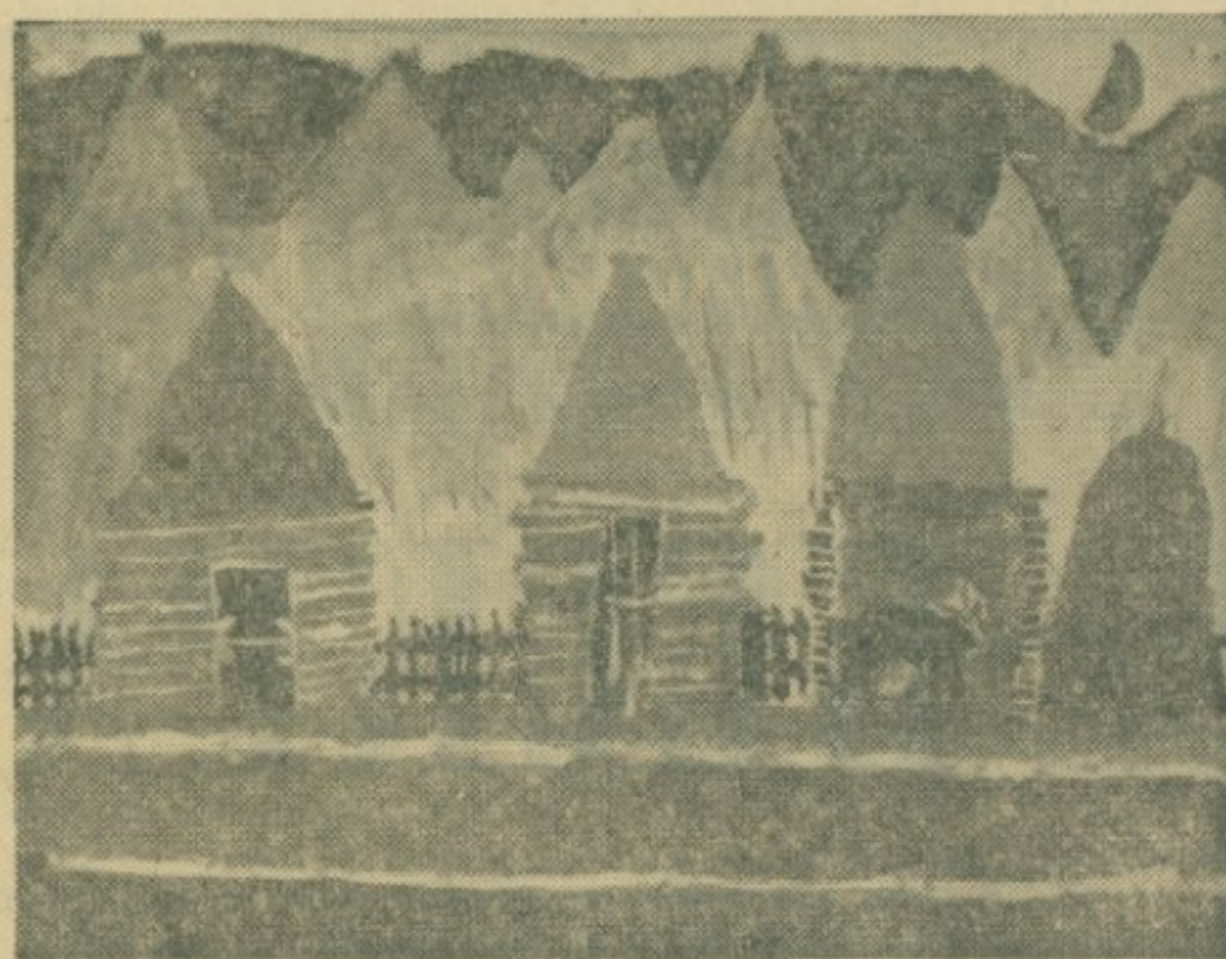
Сваки број одговара на питање: 1) држава у Европи, 2) део руке, 3) личност из једног Толстојевог романа, 4) женски певачки глас, 5) полуострво у јужном делу СССР, 6) хемијски знак за телур, 7) месечна зарада, 8) стара мера за тежину, 9) наркотично средство, 10) познати француски вајар (Огист), 11) хемијски знак за мазуријум, 12) бог рата и мира код старих Римљана, 13) негација, 14) врста спорта, 15) предлог, 16) инсект из фамилије опнокрилаца, 17) утвара, 18) грчко слово, 19) породична градина виолина из Кремона, 20) река у Индији, 21) алатронска модификација кисеоника, 22) сирће, 23) име глумице Гардиер, 24) узгајалиште коња.

ЗА МАТЕМАТИЧАРЕ

Одредите закономерност скривину у бројевима распоређеним у исечцима круга. Који ћете број уписати у празан исечак?

Одговор: Сваки број одговара на питање: 1) Стоа, 2) Аида, 3) Танхојзер, 4) оба, 5) сага, 6) рана, 7) ута, 8) кос.

„У СЕЛУ“, рад Милана Поповића, ученика Основне школе „Филип Маура“, Бања Лука

„ПАРТИЗАНСКА КОЛОНА“, рад Филипа Стојкова, ученика Природничког универзитета „Благод Сепрачковић“, Титов Велес.

„МОЈЕ МЕСТО“, рад Нусрета Ђирлије, ученика, Пљевља, Козарачка улица 12

Зерји Цртежи са КОНКУРСА

Бачки цртежи у овом броју, као и они раније објављени у овој рубрици, награђени су са по 1.500 динара. Награде ће бити достављене поштом.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) држава у Европи, 2) део руке, 3) личност из једног Толстојевог романа, 4) женски певачки глас, 5) полуострво у јужном делу СССР, 6) хемијски знак за телур, 7) месечна зарада, 8) стара мера за тежину, 9) наркотично средство, 10) познати француски вајар (Огист), 11) хемијски знак за мазуријум, 12) бог рата и мира код старих Римљана, 13) негација, 14) врста спорта, 15) предлог, 16) инсект из фамилије опнокрилаца, 17) утвара, 18) грчко слово, 19) породична градина виолина из Кремона, 20) река у Индији, 21) алатронска модификација кисеоника, 22) сирће, 23) име глумице Гардиер, 24) узгајалиште коња.

Усправно: 1) роман До брице Ђосифа, 2) спис, 3) предлог, 4) мера за драгоценост, 5) име и презиме наше познате оперске певачице, 6) планина у Босни, 7) горки лекови, 8) речна риба, 9) покрајина у Турској, 10) италијанско предузеће за искривљање и прераду нафте, 11) главни град Јапана, 12) усамљено, 13) главни град једне суседне државе, 14) потчињени у средњем веку, 15) поклон, 16) скраћеница за „текуће године“.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

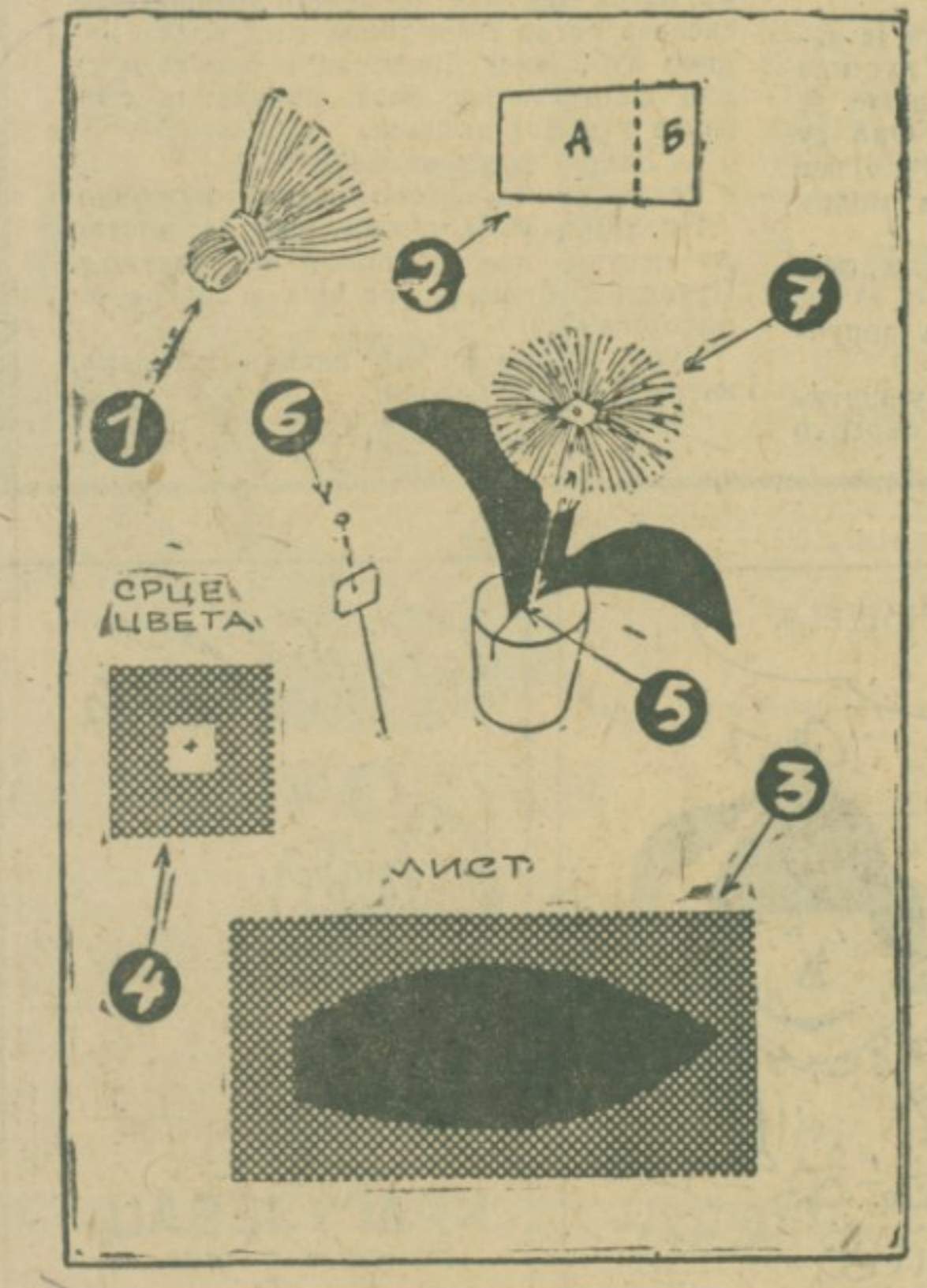
Водоравно: 1) Стоа, 2) Аида, 3) Танхојзер, 4) оба, 5) сага, 6) рана, 7) ута, 8) кос.

Crossword grid with numbers 1-36 indicating starting positions for words.

Усправно: 1) Стоиљ, 2) табак, 3) оно, 4) ахат, 5) Ајсел, 6) иза, 7) Дега, 8) Арарат, 9) Левстић, 10) арена, 11) амара, 12) оо, 13) ат, 14) ра, 15) ти, 16) Парнас, 17) пасати, 18) Латин, 19) карст, 20) такт, 21) рана, 22) ута, 23) кос.

НАПРАВИ САМ

ЦВЕТ ОД ЗАПУШАЧА

Овај лепи цветић је у исто време и декоративан а може да буде и леп поклон за маму или сестрицу. Набавите запушач од плуте цилиндричног облика, китланку намотану од коња за вез (замолите маму или неку другу старију особу да вам покаже како се она прави), чојду, парфема и папира за цртање. Пресеците запушач од плуте на два дела, као што се види на цртежу 2 и сачувајте део А да бисте од њега направили саксију. Од папира за цртање одсеците према моделу (цртеж број 3) два листа, а срце цветца према моделу (цртеж број 4). На горњем делу саксије направите зарез у који ћете увући два листа (цртеж број 5) и заоблиће најљубе оба листа. Забодите чојду у срце (цртеж број 6) усред кићанке (цртеж број 7) и замажу два листа. Најљубе распоредите резове на кићанкама да би добиле изглед цветца а да би микросале каниге на њих коју кап мириса. Листове обојте зеленом бојом, цвет белом или жутом, срце цветца ружичастом, а саксију наранџастом.

У ТУЛУЗИ 1943...

КРАЈ јуна 1943 године. У возу којим путује деветнаестогодишња Францускиња Мануела има мало путника. У њеном купеу налази се само једна старија жена која дрема у свом углу. Умирена, девојка с муком подиже тешки кофер, спушта га у мрежу и да не би сметала својој сапутници излази у холник и наслања на прозор. Пред њеним очима промичу белемни француског града Каркасона, чувеног утврђења још из средњег века.

Сасвим у дну ходника налази се само још један путник који изгледа, није обраћао пажњу на своју сапутницу. Девојка је одахнула. Први део њеног задатка био је завршен. Тога јутра срела је у оближњем граду, Басу, Оливијеа. Пошто су мало прошетали, он ју је увео у једну кућу, где га је Мануела упитала:

— Да ли је стигао материјал?

— Јесте, синџир, без тешкоћа.

— А шта је то?

— Хиљаду личних карата, сасвим нових, непопуњених. — Говорећи то младић јој је пружио једну легитимацију.

— Вешто урађене — приметила је девојка — као да су праве.

— Оне то и јесу. Штапао се веома трудио и успео је. — Кад треба да кренем за Тулузу?

— Одмах. Најбоље би било да кренеш данас. Из Каркасона креће воз у 14 часова.

Мануела га није питала како је дошао до ових карата. То се ње није тичало. Њен задатак се састојао у томе да „материјал“ пренесе до Тулузе, одакле ће га њен отац, један од важнијих чланова покрета отпора, разделити.

Да би закамouflирала легитимације, Мануела је у кофер ставила сву своју гардеробу. Иако је кофер био за њу исцрпљив тежак, девојка се трудила да по перону иде што лежерније. Срећа је била што полиција данас није прегледала кофере. А кад стигне у Тулузу... видеће шта ће...

— Лег је овј крај — рече неки мушки глас крај Мануелиног ува...

Девојка се тргла. Због равномерног дупе точкова и сопствених мисли није чула корак непознатог сапутника.

— Уплашио сам вас?

— Ох! Не! Само сам се изненадила.

У себи Мануела је била љута. Желела је да ова два часа проведе сама да би на миру размишљала. Али, пошто јој се овај човек обратио... Висок, смећ, добро обријан. Колико ли је само имао година? Двадесет пет? Двадесет седам? Није јој био ни симпатичан, ни антипатичан. Морала је да буде обазрива, да не би побудила сумњу. Уосталом, за ове две године откако ради за покрет научила је да говори, да при томе не каже ништа, а да ипак изгледа као да је много рекла.

Слушајући како непознати говори: „Ви идете до Тулузе? Где, и ја такође! Каква срећа имати тако лепу сапутницу“, девојка га је по-

— Извините ме. Морам да се припремим — рече Мануела, покушавајући на тај начин да се ослободи свог сапутника. И да би забашурила поче да се шмићка.

— Имате ли много пртљага? Ово је свакако ваш ко-

Мануела, проћи ћу неприметно.

На крају перона, при изласку из станице, стајала је огромна група људи. „Шта ли се само десило“ — помисли Мануела која ни тренутка није испуштала из вида

фер — рече младић који је такође ушао за њом у њен купе и почео да га вади из мреже.

— Немојте, молим вас — смела се девојка. — Мало је тежак.

— Па и није толико. Сигурно су у њему намирнице?!

— Не... нису... — поче да се правда девојка

— Не секирајте се, па данас се скоро сви бава црном берзом.

Мануела му није ништа одговорила. Пустила је да мисли шта хоће.

Воз се зауставио и они изађоше на перон. Младић је и даље носио њен кофер. Други возови управо су стизали. Била је права гунгула.

„Утолико боље, помисли

младића који је носио њен кофер.

И тада је схватила: људи у тамним оделу, са береткама дубоко навученим на очи, вршили су свој прљав посао. Била је то полиција. Помагачи нациста безобзирно су прекопавали по стварима збуњених и уплашених путника. С десне стране Мануела примети овећу групу збијених људи: били су то „сумњиви“. Због једне ситуације — мало бутера, комада сланине, неколико јаја скупљених с тешком муком — сироти људи биће третирано као „рђави Французи“, тучени, одведени у затворе, држани можда као таоци.

Девојки поче да лупа срце, а у желуцу јој се нешто стеже. Шта ли ће са њом бити ако јој у коферу пронађу легитимације? А да ко-

фер остави овом непознатом човеку и побегне? Не, ни то није могла да учини.

Младић је и даље мирно ишао напред као да није слутио о чему размишља ова лепа девојка.

— Зауставите се мало — рече му девојка. — Дајте ми кофер, вероватно сте се уморили.

Човек се окрете, погледа је ирониично и рече:

— Шта, бојите се? Па зар вам нисам рекао да се бавите црном берзом.

— Ма, не, видите... — поче девојка да се правда.

— Не брините ништа за кофер! — рече човек и спусти га на земљу.

„Најзад...“ — одахну Мануела и одлучи да се изгуби у гомили. Њени другови наћи ће нове легитимације, али се бар овом човеку ништа неће догодити.

„Али, шта то он ради?“ — помисли Мануела гледајући га како извлачи из новчаника легитимацију. Иако их је раздвајала гомила, девојка је успела да запази да се на легитимацији налази исцртана тројка а да испод његове фотографије крупним словима пише: „Инспектор полиције“. Обузе је ужас. Зло! Све је изгубљено. Вероватно ју је пратио још из Каркасона. „Овога пута морам побећи“, помисли девојка и таман поче да се удаљава кад је он стече за руку. Сигурно ће је изручити својим помагачима. Међутим, човек се приближи полицајцу на улазу и показа му своју легитимацију. Сервилан, службеник лупну петамом и они прођоше: она, њен кофер и човек.

Испред станице човек се наново заустави и задовољно се насмеши. Успео је да својом важношћу засени једну лепу младу девојку.

★

— И још ме питаш да ли сам се уплашила — рече Мануела. — Остало ми је било само још да га се отресем. Ни сама више не знам како сам успела да са онако тешким кофером ускочим у први трамвај који је пролазио и оставим запрепаћеног човека на улици. Дуго после тога дрхтала сам као лист.

„Ако вам кажем да је Мануела моја сестра тада ћете веровати да је ова прича истинита“ — завршио је своју причу француски новинар Рене Антона.

... у Америци је недавно направљена огрлица за псе против бува. У ствари то је јед-

на пластична туба кружног облика која садржи средство против бува, а испушта га у малим равномерним количинама. Средство није штетно за псе.

... енглески орнитолози су недавно констатовали нову опасност за птице: хелавост. Тако је и енглескиња Тјук из Кровела, која има већи број различитих птица, приметила ову „болест“ на више гавранова, два црвендаћа и једној сеници који на глави нису имали више ниједно перо.

... један белгијски колекционар недавно је продао за велику суму

новца сребрно буренце за вино, направљено у Белгији 1690. године.

... замак сазидан од комадића хлеба прикупљених из целог света, представља ремек-дело једног токијског пекара. „Замак“ је висок 2 метра а кровови његових кула покривени су кришкама ражаног хлеба, док су саме куле на чињене од француског хлеба у облику штапића...

... први подаци о козовом орачу потичу с краја деветог века.

... на Земљи се говор, као уосталом и сваки звук, боље чује но што би се чуо на Марсу јер је Земљина атмосфера много гушћа од Марсове.

... једна британска фирма изнела је на тржиште „фотељу против умора“ намењену првенствено возачима. Чим осети умор возач укључи вибро-масер, један уређај уграђен у самој фотељи, који својим вибрацијама отклања замор.

... ускоро ће се у Америци појавити речник мајмунског језика. Ево како ће изгледати неколико речи овог „језика“: оооомххх; волим

те; цаццц; стани; ехе — ехе: чекај ме. Аутор овог свакако необичног речника зове се Валтер.

РОБОТ — ОПЕРАТОР

нашег болесника на ноге. Уосталом, чујмо њега самог.

Професор је притиснуо црвено дугме на пулту за управљање. Из гласноговорника зачуо се пријатан глас:

— Говори „МАРК 99“. Ви видите на екрану комбинавану ултразвучну рендгенску гама-слику деведесет петогодишњег мушкарца. Дијагноза: рак у крајњем опасном стадијуму. Без операције пацијент не би живео ви десет дана. Прорачуни показују да операција има 97 одсто изгледа на успех.

Професор је притиснуо дилку дајући тиме знак да операција почне. Брзином муње почели су да раде зрачни скалпели које је у својим рукама-пилцима држао робот-хирург.

Студенти су као омађијани гледали у екран пратећи како скалпели изрезају, једну за другом, отељине заједно са оближњим лимфним жлездама.

На тамном правоугаоннику у доњем делу екрана неочекивано се појавила цифра „01“. Професор је почео да објашњава:

— То значи да је робот одлучио да пацијенту замени срце. Он је, очигледно, у току операције дошао до закључка да је то неизбежно. „МАРК 99“ је несумњиво већ израчунао најпогодније параметре вештачког органа. Пажа!

Док су два пилка извлачила из грудног коша срце заједно са аортом, истовремено су други пилци, узели из орманчета срце-протезу и већ га спајали са крвним судовима пацијента. Тренутак — и пластично срце почело је да пулсира.

— Где је робот научно све ово? — запитало је професора један од студената.

— У једној од школа за електројске машине. Можда је то било у Москви, Лондону, Њујорку или Паризу. Као што вероватно знате, „МАРК 99“ припада другом поколењу робота-хирурга. Професионално знање стекао је учећи од других аутомата. Прво поколење упознало се са основним хируршким вештинама посматрајући операције које су вршили најистакнутији хирурзи на свету. Убрзо су ти аутомати превазишли људе и спретношћу — руке не могу да се мере с пилцима — и способношћу да се муњевито сналазе у најсложенијим ситуацијама је човеков мозак кулди-као спорији од електронског. „МАРК 99“ није морао да „вире“ преко хирурговог рамена. Он је једноставно преписао у своју магнетску „памет“ програм који су саставили његови претходници. Још пре но што се први пут наднео над операциони сто, овај робот је имао више искуства од било којег данашњег хирурга.

Професор је ућутао и окренуо се према екрану. Судећи по свему операција се ближила крају. Сада је већина пипака била заузета слепањем резова истискујући из туба нарочити лепак и стављајући га на ивице рана. Шавови се готово нису могли приметити.

— Говори „МАРК 99“. Операција је завршена.

Шта мислите, одакле су узети горњи редови? Из неког научнофантастичног романа о будућности медицине. Уопште није тако. Овакву слику нацртао је у свом реферату на међународном конгресу посвећеном перспективама аутоматике енглески математичар, лекар и професор — Циљ.

— Тежак случај — рекао је професор пошто је завршио разгледање огромног екрана на зиду.

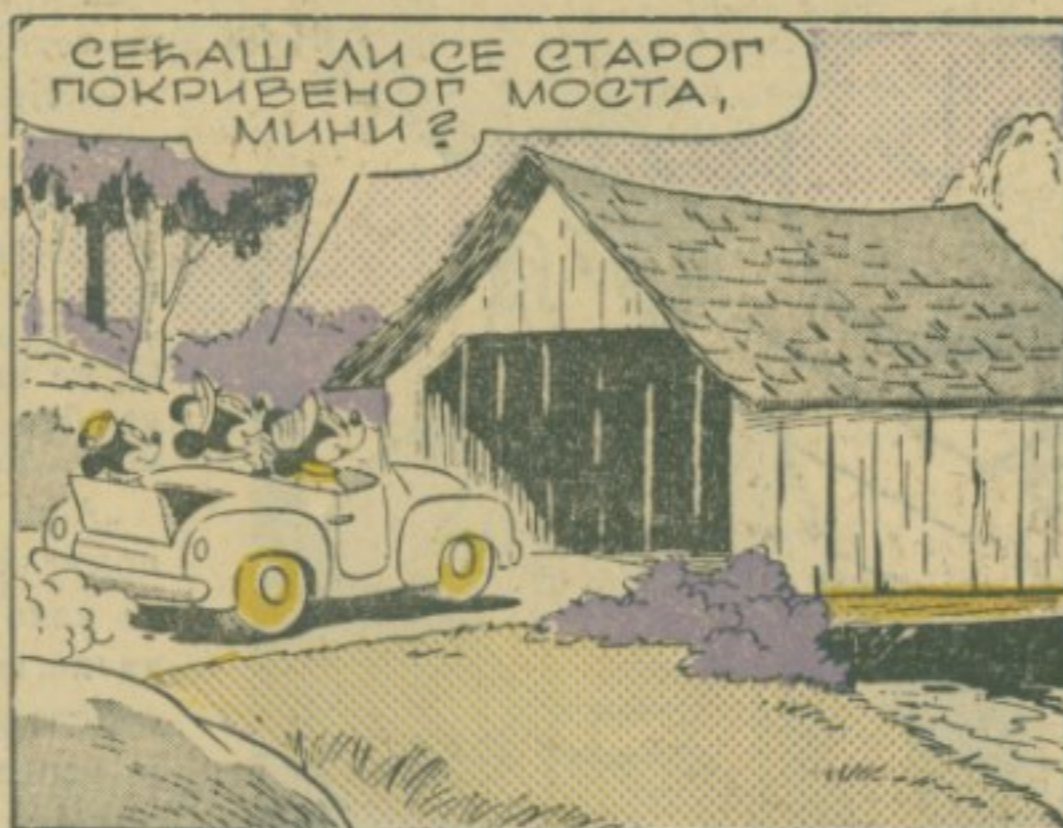
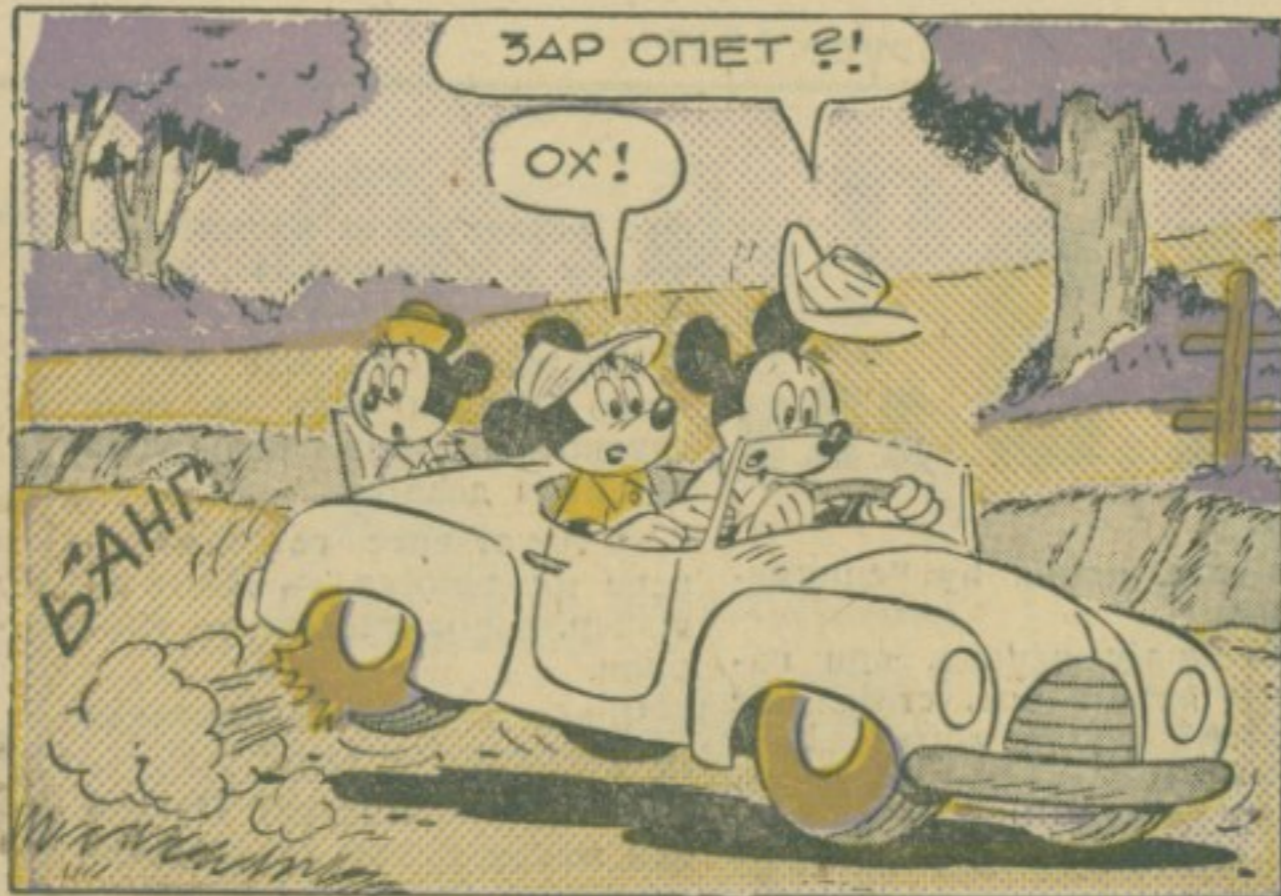
— Набрљао сам 30 огњишта злоудних отока.

И он је стао да их показује студентима прелазећи преко екрана штапићем на чијем се врху жарила црвена сијалица. Затим је наставио:

— Године 1964, када сам ја завршио медицински факултет, такве пацијенте упућивали су кућама. Сматрало се да је боље да умру под својим кровом но да погоршавају статистику смртности у околешким клиникама. Али, данас смо ипак у 2.000. години и наш „МАРК 99“ поставиће

WALT
DISNEY

МИКИ

ЦОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

